

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2014-01-17
meddelad i
Vänerns borg

Mål nr M 2684-13

KLAGANDE

Göteborgs Hamn AB, org nr 556008-2553
403 38 Göteborg

Ombud: Advokat Maria Paijkull
Advokatfirman Vinge KB
Box 11025
404 21 Göteborg

MOTPART

Havs- och vattenmyndigheten
Box 11930
404 39 Göteborg

ÖVERKLAGAT BESLUT

Havs- och vattenmyndighetens beslut 2013-06-25 i ärende nr 1168-2012,
se bilaga 1

SAKEN

Dispens att dumpa muddermassor i havet inom ett område (se kartor bilagda bilaga 1) utanför Göteborgs hamn sydsydväst om Vinga, benämnd "Nya Vinga".

DOMSLUT

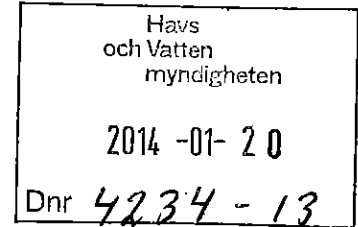
Mark- och miljödomstolen ändrar det överklagade beslutet endast på så sätt

att villkor 4 skall bestå men kompletteras med meningen

"Dumpning får dock ske under annan tid efter tillsynsmyndighetens medgivande om särskilda skäl föreligger",

att under villkor 6, som ett tillägg till begränsningsvärdet för sexvärt krom (CrVI) i villkor 5-6, läggs ett nytt villkor 6 a) med följande lydelse

"Halten av CrVI i sediment inom GHAB:s verksamhetsområde ska undersökas under år 2014. Innan undersökningen av CrVI"

Dok.Id 250850

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1070	Hamngatan 6	0521-27 02 00	0521-27 02 30	måndag – fredag
462 28 Vänerns borg		E-post: mmd.vanersborg@dom.se		09:00-16:00

HAV

genomförs ska GHAB samråda med Havs- och vattenmyndigheten, Länsstyrelsen i Västra Götaland samt Göteborgs kommun. I det fall undersökningen visar att CrVI förekommer i lägre halter än vad som framgår i tabellen under villkor 6 över begränsningsvärden behöver inte CrVI analyseras inför varje dumpningsföretag, dock ska halterna av CrVI undersökas vart 5:e år",

att villkor 9 upphävs,

samt att villkor 16 ska ha följande lydelse

"Dumpningsområdet ska sjömätas och lodningskarta ska lämnas till Sjöfartsverket de år då dumpning skett",

men mark- och miljödomstolen lämnar i övrigt överklagandet utan bifall.

BAKGRUND

Genom beslut från Länsstyrelsen i Västra Götalands län (nedan länsstyrelsen) den 22 december 1998, dnr 241-3503-98, har Göteborgs Hamn tillstånd för tippning av muddermassor. Tillståndet gäller tippning dels inom ett område SSV Vinga, dels inom ett område på Hakefjorden. Detta tillstånd gäller till och med den 31 december 2013, enligt dom meddelad av miljödomstolen den 24 juli 2001, mål nr M 339-99. Parallellt med nämnda tillstånd finns en dispens som meddelades av Naturvårdsverket den 15 februari 2002, dnr 523-2984-01. Detta tillstånd omfattar totalt 15 miljoner m³ muddermassor och 0,4 miljoner m³ sten vid området SSV Vinga och 5 miljoner m³ muddermassor vid området Hakefjorden. Även Naturvårdsverkets tillstånd gäller till och med den 31 december 2013.

Göteborgs Hamn är utpekad som riksintresse för sjöfart. Hamnen ägs av Göteborgs kommun men verksamheten bedrivs av det kommunala hamnbolaget Göteborgs Hamn AB (nedan GHAB). Bolaget ansvarar bl.a. för nautisk säkerhet och för att upprätthålla erforderliga vattendjup genom muddring.

GHAB inkom i februari 2012 till Havs- och vattenmyndigheten (nedan HaV) med en ansökan om dispens enligt 15 kap 33 § miljöbalken, MB, från förbudet mot dumpning enligt 15 kap 31 § MB av muddermassor till havs. Det dumpningsområde som angavs var inom ett område SSV Vinga, Göteborgs kommun. Lokaliseringsutredningen som föregick ansökan resulterade i att tippningsområdet SSV Vinga modifierades något. Det nya modifierade området, för vilket dispens slutligen söktes, benämndes "Nya Vinga".

HaV beslutade härefter den 25 juni 2013 genom det överklagade beslutet, se bilaga 1, att meddela dispens för dumpning av *maximalt 4 000 000 m³ muddermassor* inom området benämnt "Nya Vinga", från och med den 1 januari 2014 till och med den 31 mars 2024. HaV:s beslut förenades med vissa villkor, varav följande är föremål för prövning i det nu förevarande målet:

4. Dumpning får ske endast under perioden 1/10 – 31/3.
5. Endast muddermassor med halter av farliga ämnen som understiger de halter som angivits i tabell i villkor 6 får dumpas.
6. Inför varje muddringsföretag ska provtagning, analys och utvärdering ske enligt provtagningsplan i syfte att utvärdera om de halter som anges nedan innehålls.

<u>Begränsningsvärden för farliga ämnen*</u>		
<u>Analysparameter</u>	<u>Enhet</u>	<u>Halt</u>
Torrsubstans, TS	%	-
Glödförlust, GF	% av TS	-
Arsenik, As	mg/kg TS	45
Kadmium, Cd	mg/kg TS	3
Kobolt, Co	mg/kg TS	60
Krom, Cr	mg/kg TS	70 (Cr III), 0,7 (CrVI)
Koppar, Cu	mg/kg TS	80
Kviksilver, Hg	mg/kg TS	0,7
Nickel, Ni	mg/kg TS	100
Bly, Pb	mg/kg TS	110
Zink, Zn	mg/kg TS	360
S:a PCB 7 ¹	µg/kg TS	15
Antracen	µg/kg TS	30
Benzo(a)pyren	µg/kg TS	90
Fluoranten	µg/kg TS	270
Naftalen	µg/kg TS	140
Indeno(1,2,3-c,d)pyren	µg/kg TS	600
Ben zo(b)fluoranten	µg/kg TS	150
Benzo(k)fluoranten	µg/kg TS	70
Benzo(g,h,i)perylene	µg/kg TS	70
Fenantren	µg/kg TS	100
Pyren	µg/kg TS	200

¹ summan av följande ämnen: PCB 28, 52, 101, 118, 153, 138, 180

Bens(a)antracen	µg/kg TS	110
Chrysen	µg/kg TS	180
Tributyltenn, TBT	µg/kg TS	50
Mineralolja (alifater C16-C35)	µg/kg TS	300

*De värden som anges för metaller avser analys enligt svensk standard.

9. GHAB ska vid varje dumpningstillfälle dokumentera rådande vind- och strömförhållanden (styrka och riktning) vid dumpningsplatsen. Vidare ska GHAB, vid varje dumpningstillfälle, dokumentera längden och bredden på sedimentplymen. Uppgifterna ska redovisas i den redovisning som framgår av villkor 13 nedan.

13. GHAB ska 1 gång per år, till tillsynsmyndigheten, inge en samlad redovisning av de dumpningsarbeten samt genomförda kontroller som utförts under föregående år. Den närmare tidpunkten, utformningen samt innehållet i redovisningen får bestämmas av tillsynsmyndigheten.

14. GHAB ska, innan några dumpningsarbeten påbörjas och senast 2 månader innan de avses att påbörjas, redovisa till tillsynsmyndigheten hur egenkontrollen ska bedrivas. Vidare ska egenkontrollen fortlöpande stämmas av med tillsynsmyndigheten.

18. Endast GHAB, d.v.s. inga andra aktörer, får använda sig av denna dispens och dispensen avser endast muddermassor som uppkommit inom GHAB:s verksamhet.

GHAB inkom den 30 september 2013 till mark- och miljödomstolen med en ansökan om förtursförklaring (se aktbil 6). Denna ansökan avslogs genom beslut den 2 oktober 2013 (se aktbil 7).

YRKANDEN M.M.

GHAB har överklagat HaV:s beslut och yrkat att mark- och miljödomstolen, med ändring av det överklagade beslutet,

- meddelar dispens att tippa *maximalt 10 000 000 m³ muddermassor*,
- upphäver villkor 4 rörande arbetstid,
- ändrar villkor 5 och 6 rörande begränsningsvärde så att villkoren får följande lydelse med nedan angivna begränsningsvärden (varvid utelämnandena av naftalen och sexvärt krom i tabellen nedan innebär att GHAB yrkar att begränsningsvärdena för dessa ämnen ska utgå).

"Inför varje muddringsföretag genomförs provtagning, analys och utvärdering enligt provtagningsplan i syfte att utvärdera huruvida begränsningsvärden för tippning innehålls. Följande begränsningsvärden ska gälla för utvärdering av muddermassornas föroreningshalt.

Analysparameter	Enhet	Begränsningsvärde
Torrsubstans, TS	%	-
Glödförlust, GF	% av TS	-
Arsenik, As	mg/kg TS	45
Kadmium, Cd	mg/kg TS	3
Kobolt, Co	mg/kg TS	60
Krom, Cr	mg/kg TS	72
Koppar, Cu	mg/kg TS	79,5
Kviksilver, Hg	mg/kg TS	1
Nickel, Ni	mg/kg TS	99
Bly, Pb	mg/kg TS	110
Zink, Zn	mg/kg TS	357
S:a PCB7	mg/kg TS	0,015
S:a PAH 11	mg/kg TS	2,5

Tributyltenn, TBT	µg/kg TS	100
Mineralolja (alifater >C16-C35)	mg/kg TS	300

Om muddermassorna visar mycket stor avvikelse eller mycket hög halt, dvs motsvarande halter högre än klass 4 enligt Naturvårdsverkets bedömningsgrunder i rapport 4914, får massorna inte tippas utan föregående samråd med tillsynsmyndigheten."

- upphäver villkor 9 rörande dokumentation av vind och strömmar samt längd och bredd på sedimentplym,
- ändrar villkor 14 på så sätt att redovisning till tillsynsmyndighet "... ska ges in senast 6 månader efter att beslutet om dispens vunnit laga kraft",
- upphäver villkor 18 om externa aktörer. I andra hand yrkas, för det fall mark- och miljödomstolen anser att hanteringen ska villkorregleras, att meddelat villkor 18 ändras till följande lydelse: *"Utöver muddermassor som uppkommer i Göteborgs Hamns verksamhetsområde får muddermassor, som uppkommer i likartad verksamhet i Göteborgsområdet, tippas inom tippningsområdet Nya Vinga. Förutsättningar för tippning är att Göteborgs Hamn i samråd med tillsynsmyndigheten har medgivit att dispensen får användas och att övriga villkor i denna dispens är uppfyllda."*
samt
- för det fall att mark- och miljödomstolen skulle fastställa det överklagade beslutet såvitt gäller villkor 18, att villkor 16 erhåller följande lydelse, *"Dumpningsområdet ska sjömätas och lodningskarta ska lämnas till Sjöfartsverket de år då dumpning sker"*.

Slutligen har **GHAB**, till föregripande av sin inställning det tillägg som HaV föreslår nedan genom införande av en ny villkorspunkt 6 a) under villkor 6 såvitt gäller sexvärt krom, **bestritt** att det föreslagna villkor 6 a införs.

Till **grund för ändringsyrkandena** har **GHAB** anfört bl.a. följande.

Göteborgs Hamn är Nordens största hamn. Dess uppdrag är att skapa förutsättningar för ett starkt, effektivt och hållbart skandinaviskt godsnav. Hamnen är en viktig port in till och ut från den svenska och skandinaviska marknaden med 70 % av den svenska industrin inom en radie om 500 km. Farlederna genom hamnen leder till hamnarna längs Göta älv och runt Vänern. En tredjedel av svensk utrikeshandel går via hamnen och 65 % av all containertrafik. Hamnen och dess farleder är utpekad som riksintresse för sjöfart och hamnen har även pekats ut av EU- kommissionen som en s.k. Core Port, vilket innebär ett erkännande att hamnen är av stor betydelse även för den europeiska marknaden. Det ställs således höga krav på en fungerande infrastruktur. All infrastruktur i hamnen ägs av dem och de ansvarar för den nautiska säkerheten och för att erforderliga vattendjup enligt sjökort upprätthålls i det allmänna hamnområdet och den norra farleden (Torshamnsleden till Måvholmsbådan). Vattendjupen upprätthålls genom muddring. Genom hamnens lokalisering vid Göta älvs mynning finns ett stort och återkommande behov av underhållsmuddring på grund av älvens naturliga sedimentation. Hamnen och dess verksamhet är under ständig utveckling, vilket styrs av såväl kommersiella intressen som av säkerhetsaspekter. Muddring och hantering av muddermassor är mot denna bakgrund grundläggande delar i verksamheten. En på förhand utpekad plats för kontinuerlig avsättning av de muddermassor som uppkommer är en absolut förutsättning för att kunna fullfölja ansvaret att bibehålla förutsättningarna för verksamheten i Nordens största hamn. Sedan 1998 har de haft tillstånd enligt miljöskyddslagen att tippa rena muddermassor inom ett område SSV Vinga. Området SSV Vinga hade dessförinnan använts för tippning av muddermassor sedan lång tid tillbaka. I samband med fördjupningen, breddningen och rätningen av farlederna i projekt Säkrare Farleder ansöktes om och erhöles dispens från det generella förbudet att dumpa avfall för tippning av muddermassor. Denna dispens har löpt parallellt med tillståndet. Projekt Säkrare Farleder genererade ca 12 miljoner m³ muddermassor. I samband med detta projekt tippades således stora volymer under en förhållandevis kort period. Tippning av muddermassor och dess effekter är väl dokumenterad och analyserad. Studier visar att tippade massor

ackumulerar på botten och sprids inte. Studier visar också att tippningens påverkan på omgivningen är liten. Gällande tillstånd och dispens löper ut till årsskiftet 2013/2014. Av denna anledning lämnades ansökan om ny dispens i februari 2012. Ansökan föregicks av en omfattande lokaliseringsutredning som utmynnade i en modifiering av tippningsområdet SSV Vinga. För att undvika förväxling med nuvarande tippnings- område kallas det modifierade området för vilket dispens söks för "Nya Vinga". Som ett led i ansökningsprocessen har en omfattande miljöeffektbeskrivning tagits fram, som beskriver planerad verksamhet och dess effekter på miljön. Ansökan har föregåtts av samråd med olika intressenter, bl. a. Länsstyrelsen i Västra Götalands län ("Länsstyrelsen"), Miljöförvaltningen och SGU, med syfte att inhämta synpunkter på planerad verksamhet och förankra denna. I ansökan har föreslagits villkor som bedöms vara rimliga och miljömässigt motiverade i förhållande till verksamhetens miljöpåverkan tillsammans med nuvarande praxis inom området. Av HaV:s beslut konstateras dock att den avgränsning av dispensens omfattning som har gjorts och tillkommande villkor inte står i rimlig proportion till den konstaterade eller förväntade miljöpåverkan med verksamheten. Förutom vad som framkommit i tidigare yttranden och inlagor och anföras därför följande.

Dispensens omfattning i mängder är för snäv

Dispens medges för att tippa maximalt 4 miljoner m³ muddermassor. Det konstateras att denna avgränsning av dispensen är allt för snäv och ger inte utrymme för den flexibilitet som måste finnas med tanke på uppdraget att tillhandahålla en fungerande infrastruktur. I samband med framtagandet av miljöeffektbedömningen har det räknats med ca 10 miljoner m³ muddermassor, vilket innebär en teoretisk höjning av bottennivån med 3,2 meter i genomsnitt. Mot bakgrund av befintligt vattendjup om 45-60 meter finns således goda marginaler att inte förändra de ekologiska förutsättningarna i området och bibehålla områdets karaktär av ackumulations- och mjukbotten. HaV har uppskattat volymerna utifrån de uppgifter som lämnades i ansökan för drygt ett och ett halvt år sedan samt den information om Risholmen som finns att tillgå på webbplatsen. Planeringshorisonten är lång och sträcker sig över en 30-årsperiod. Planerade

framtida projekt är däremot inte alltid så preciserade att det går att redovisa vilka mängder muddermassor som kommer att genereras. Samtidigt är det viktigt att det finns en beredskap och möjlighet för flexibilitet i dispensen eftersom omvärlden är i ständig förändring. Verksamheten måste ständigt anpassas efter sjöfartens behov. Det framförs exempelvis önskemål och krav från deras kunder om möjligheten att ta in större och mer energieffektiva fartyg. Detta kräver fördjupning av farlederna. Ett sådant projekt kan komma att ske redan inom en 10-årsperiod. Farledsprojektet tillsammans med underhållsmuddring och mindre projekt bedöms generera ca 8 miljoner m³ muddermassor. Härtill kommer ca 1 miljon m³ muddermassor som genereras i planerade externa infrastrukturprojekt exempelvis Skeppsbron och Marieholmtunneln. Mot denna bakgrund och i syfte att ha marginal inför planerade projekt under kommande tioårsperiod yrkas att dispens medges för att tippa högst 10 miljoner m³ muddermassor.

Dispensens begränsning i tid innebär oacceptabel inskränkning i verksamheten (villkor 4)

Villkor 4 föreskriver att tippning endast får ske under perioden den 1 oktober till den 1 mars. De yrkar att villkoret upphävs, eftersom en reglering i arbetstid allvarligt kan komma att innebära inskränkningar i verksamheten. Hamnen och dess farleder är utpekad som riksintresse för sjöfart. Utpekandet som riksintresse innebär att hamnen och dess omgivning anses ha en sådan viktig och nödvändig funktion i samhället att lagstiftningen skyddar hamnen mot åtgärder som påtagligt kan försvåra utnyttjandet av den, 3 kap 8 § miljöbalken (nedan MB). Genom Romfördraget beslutades att transeuropeiska nätverk ska utvecklas som skapar områden utan gränser. TransEuropean Networks, TEN, knyter ihop medlemsländernas nätverk inom transport-, telekommunikations- och energisektorn. I TEN-T, transeuropeiska transportnäten, ingår infrastruktur såsom bland annat vägar, järnvägar, inre vattenvägar och hamnar. Genom en samordnad uppbyggnad av infrastrukturen inom EU ska möjligheterna till samverkan och effektivisering av transporter förbättras och målet är att stimulera personers och varors fria rörlighet genom en högkvalitativ infrastruktur. EU-kommissionen har, genom TEN-T, pekat ut Göteborgs hamn som en Core Port, av särskild betydelse

för transportsystemen inom EU och därmed även för den fria rörligheten för personer och varor. Riksintresset syftar således till att skydda viktiga hamnfunktioner så att dess förutsättningar och utvecklingsmöjligheter inte försvåras. Utnämmandet av Göteborgs hamn till Core Port innebär att den fortsatta utvecklingen av hamnen är av stor betydelse även för den europeiska infrastrukturen. En reglering av arbetstiden har direkt inverkan på verksamheten i hamnen eftersom denna reglering påverkar möjligheten till muddring. Muddring och hantering av muddermassor är grundläggande delar i verksamheten med syfte att förbli ett starkt, effektivt och hållbart skandinaviskt godsnav. Situationer kan uppkomma då Göteborgs Hamn har behov av att genomföra muddring även under övrig tid på året, exempelvis projekt med begränsade tidsramar eller i samband med akuta och/eller oförutsedda händelser. I dessa lägen kan det inte accepteras att verksamheten inskränks genom meddelat villkor. Det är behovet att muddra som styr behovet av tippning och det är de villkor som sätts i samband med prövningen av muddringsverksamheten som istället får vara styrande för när tippning ska ske. Muddringsverksamheten prövas hos mark- och miljödomstolen eller anmäls till länsstyrelsen, beroende på verksamhetens omfattning. Som motiv för meddelat villkor hänvisar HaV till länsstyrelsens bedömning i yttranden daterade den 9 november 2012 och den 21 januari 2013. Det noteras att länsstyrelsen saknar motivering till krav på arbetstid. Upprinnelsen till krav på arbetstid kan ha sitt ursprung i att ansökan om dispens inledningsvis även avsåg en dispens rörande tippning vid Hakefjord. I denna dispensansökan hade de föreslagit ett villkor med arbetstid. I fallet Hakefjord var dock ett villkor med arbetstid berättigat med tanke på detta tippningsområdes närhet till ekologiskt känsliga områden. Av de utredningar som har presenterats rörande ansökan om dispens för Nya Vinga framkommer att det finns inte några sådana områden i eller inom detta tippningsområde. HaV motiverar meddelat villkor med ökad biologisk aktivitet och undvikande av inskränkning på friluftslivet. Beträffande områdesbeskrivning och eventuell påverkan hänvisas till bilaga 1 (*till aktbil 1, domstolens anmärkning*). Det finns inga ekologiskt känsliga områden inom eller i närheten av tippningsområdet och inga områden med formella skydd. Avståndet till grundområden är så pass långt att suspenderat material späds ut till bakgrundsnivåer innan det når

grundområdet. Vattendjupet vid Nya Vinga är 45-65 meter. Detta innebär inga nämnvärda variationer i temperatur eller ljus. Den biologiska aktiviteten är således inte avsevärt mycket högre sommartid än vintertid. Att under dessa omständigheter hänvisa till ökad biologisk aktivitet i havet är inte tillräckligt starkt skäl för att inskränka verksamheten på det sätt som villkoret innebär. Vad gäller inskränkningar i friluftslivet anförs följande. Tippningsområdet är lokaliserat utanför riksintresset för friluftsliv. Tippningsområdet påverkar inte friluftslivet såsom bad- och båtliv eftersom verksamheten bedrivs långt från närmaste badplats och verksamheten är temporär. Det har aldrig rapporterats in några klagomål kring störningar. Tippningsområdet är lokaliserat inom område som är utpekad som riksintresse enligt 4 kap 4 § MB för högexploaterad kust. Denna bestämmelse är inte relevant för denna prövning eftersom bestämmelsen avser reglera fritidsbebyggelse och anläggningar som ska tillåtlighetsprövas av regeringen. Tippning av muddermassor står således inte i konflikt med utpekad riksintresse och heller inte friluftslivet i övrigt. HaV anger också att begränsning i arbetstid utgör en sådan viktig del i förutsättningen för att kunna dumpa utan fara för miljön. Det noteras att varken nationell lagstiftning eller internationella konventioner anger som en förutsättning för att tippning ska få ske att begränsning sker i tid. Däremot ska tiden för tippning anges, vilket innebär att upphävande av meddelat villkor inte strider mot internationella konventioner eller nationell lagstiftning. En utblick i praxis visar också att det finns flera fall när muddring och tippning har medgivits utan villkor om begränsning i tid, jfr Mark- och miljödomstolen i Östersunds dom meddelad den 7 december 2011 i mål nr M 1527-11 rörande Gävle hamn och tippning av ca 3,7 miljoner m³ muddermassor och Mark- och miljödomstolen i Växjö's dom meddelad den 27 oktober 2008 i mål nr M 2757-07 rörande Norrköpings kommun och tippning av ca 3,3 miljoner m³ muddermassor (domen överklagades till Mark- och miljööverdomstolen, som fastställde underrättens dom i mål nr 8981-08 meddelad den 21 oktober 2009). Erfarenheter från farledsprojektet i Norrköping visar för övrigt att inga negativa bestående konsekvenser har uppstått till följd av verksamheten. På grund av isläggning sträckte sig den faktiska arbetsperioden istället över övriga månader på året då den biologiska aktiviteten enligt HaV är hög. Mot denna bakgrund finns

varken sakliga eller formella skäl till att införa den form av inskränkning i hamnens verksamhet som meddelat villkor leder till. I vart fall måste det finnas en ventil så att akuta situationer och oförutsedda händelser kan hanteras på ett bra sätt.

Meddelade begränsningsvärden är för detaljerade och snäva (villkor 5 och 6)

I villkor 5 föreskrivs att endast muddermassor som understiger halter i villkor 6 får tippas. I villkor 6 finns en tabell med begränsningsvärden. Dessa värden är i förhållande till de i ansökan föreslagna begränsningsvärdena i flera avseenden betydligt strängare och innehåller fler analysparametrar. Därvid yrkas att nämnda villkor får den lydelse och de begränsningsvärden som anges i ansökan. Detta yrkande innebär även att muddermassor som innehåller högre halter i vissa fall ska få tippas efter samråd med tillsynsmyndigheten. Detta är i överensstämmelse med mark- och miljödomstolens tillägg i domen för Varbergs hamn (mål nr M 3692-12, 2013-02-26, Vänersborgs tingsrätt). Mark- och miljödomstolen anförde i detta mål att det ska finnas möjlighet för tillsynsmyndigheten att vid överskridande av något enstaka värde tillåta att tippning ändå sker. I projekt Säkrare Farleder tippades ca 12 miljoner m³ muddermassor under gällande tillstånd och rådande riktvärden. De har undersökt effekterna av tippningen och kunnat konstatera att tippningen inte har haft några bestående negativa effekter. Ackumulations- och mjukbottenförhållanden har kunnat bibehållas, återkolonisering har skett relativt snabbt och bottenfaunan inom och i närheten av tipplatsen har inte påverkats negativt mer än temporärt. Erfarenheter från uppföljande kontroll och bakgrundshalter inom tippningsområdet visar att nuvarande riktvärden inte har inneburit någon nämnvärd negativ effekt på bottenmiljön eller bottenförhållanden, se bilaga 2 (till aktbil 1, domstolens anmärkning). I ansökan har det likväl föreslagits kraftigt sänkta begränsningsvärden, vilket innebär att stora mängder muddermassor kommer att omhändertas på annat sätt än genom tippning till havs. Av bilaga 2 framgår avvägningar kring val av analysparametrar och halter. De i ansökan föreslagna begränsningsvärdena är resultatet av en jämförelse av gällande bedömningsgrunder och praxis. Dessa värden motsvarar icke förorenade massor som klassificeras till och med klass 4 i Naturvårdsverkets bedömningsgrunder (rapport 4914). Vid

framtagandet av föreslagna begränsningsvärden har hänsyn även tagits till dels erfarenheter från hamnens fortlöpande kontrollprogram avseende omgivningspåverkan, dels bakgrundshalterna på föreslagen tipplats där föroreningshalterna ligger upp till och med klass 4. Från kontrollerna genom SPI-mätningar har det inte kunnat konstateras någon försämring av de ekologiska värdena eller i tillståndsklassningen av bottenmiljön enligt EU:s vattendirektiv, se bilaga 1. Föreslagna begränsningsvärden har även stämts av med professor Ingemar Cato på SGU. Även föreslagen provtagningsmetodik och omfattning av föreslagna femårsanalyser har tagits fram i samråd med SGU. Föreslagna begränsningsvärden har således föregåtts av ett gediget arbete i syfte att hitta rimliga nivåer som har stöd i praxis. De i ansökan angivna begränsningsvärdena, inklusive TBT, är de analysparametrar och halter som vanligtvis förekommer i praxis, vilken på senare tid har bekräftats av mark- och miljödomstolen både för Varbergs hamn och för Falkenbergs hamn (mål nr M 1600- 12, 2013-05-08, Vänersborgs tingsrätt). En enhetlig tillämpning och praxis måste eftersträvas så att verksamheter bedrivs på lika villkor. I ansökan har ett begränsningsvärde för TBT föreslagits på 100 µg/kg TS, vilket är i nivå med branschpraxis, åtminstone för västkusten. Halten har fastställts i ovan refererade domar för Falkenbergs och Varbergs hamnar. Föreslagen halt innebär för övrigt en halvering av nuvarande värde i gällande tillstånd och dispens, 200 µg/kg TS. Föreslagen sänkning innebär att ökade mängder muddermassor kommer att tas omhand på annat sätt än genom tippning till havs. Ytterligare sänkning, enligt meddelat villkor, till 50 µg/kg TS innebär att ytterligare mängder måttligt förorenade muddermassor omhändertas separat. Ekonomiskt sett skulle det generera en merkostnad om 10 miljoner kronor. Anledningen härtill är att 10 000 m³ av 30 000 m³ muddermassor (den andel som är förorenad av TBT) - som uppkommer vid en planerad underhållsmuddring – istället skulle behöva tas upp på land. HaV föreskriver i villkoret att ett begränsningsvärde införs för varje enskild PAH-kongen, istället för det i ansökan föreslagna begränsningsvärdet för summa PAH 11. I motiveringen till villkoret anförs att enskilda PAH:ers toxicitet varierar och att en summering av kongenerna kan leda till förhöjd förekomst av enskilda ämnen. Göteborgs Hamn motsätter sig att begränsningsvärden sätts för enskilda PAH-kongener då det i mätserier är ovanligt att enskilda PAH:er överstiger klassgränsen

klass 5 utan att summa PAH 11 samtidigt också överskrider klassgränsen. De motsätter sig även sänkningen av begränsningsvärdet för vissa kongener. Dessa låga värden innebär i praktiken att tippning av muddermassor inte kommer att kunna genomföras. Mot denna bakgrund vidhålls att föreslaget begränsningsvärde för summa PAH 11. HaV har även föreskrivit begränsningsvärden för krom VI och naftalen. Det är mycket ovanligt att krom VI påträffas i sediment eftersom ämnet i hög grad reduceras till krom III. Därmed kan det inte vara miljömässigt motiverat att analysera krom VI inför varje enskild tippning. I ansökan har det beskrivits hur föreslagen 5-årskontroll kan innehålla en bedömning av ytterligare parametrar, s.k. tilläggsparametrar, se bilaga I till ansökan. Dessa tilläggsparametrar kan kompletteras med de tillkommande ämnen som HaV föreskriver, krom VI och naftalen. Konsekvensen av meddelade villkor blir att större mängder muddermassor måste omhändertas på land. Omhändertagande på land är inte miljömässigt motiverat mot bakgrund av vad som har beskrivits ovan avseende uppföljning och kontroll. Det noteras att medelhalten i uppmuddrat sediment blir betydligt lägre än vad tillåten halt i begränsningsvärdet anger. Det är därför inte heller samhällsekonomiskt motiverat att stora mängder måttligt förorenade muddermassor tas upp på land och tar värdefulla landområden eller högklassiga deponier i anspråk. Det pågår och planeras stora infrastrukturella satsningar i Göteborg såsom Skeppsbron, Marieholm och Västlänken. Dessa projekt kommer att generera stora mängder schaktmassor, vilka måste omhändertas och därför kommer att konkurrera med muddermassor för det fall dessa tas upp på land. Sammanfattningsvis innebär sänkningen av begränsningsvärdet för TBT, vissa PAH- kongener och kvicksilver, samt införande av ämnena krom (VI) och naftalen begränsade möjligheter att utnyttja dispensen. Sedimenten inom hamnen är tydligt antropogent påverkade samtidigt som stort behov av underhålls- och fördjupningsmuddring föreligger. Möjligheterna att hitta lämplig avsättning för muddermassor på land eller omhänderta massorna på annat vis är starkt begränsade, varför det yrkas att de av HaV meddelade villkoren avseende denna del upphävs och ersätts med det i ansökan föreslagna villkoret.

Allt för långtgående krav på uppföljning och dokumentation (villkor 9)

I villkor 9 föreskrivs att de vid varje dumpningstillfälle ska dokumentera rådande vind- och strömförhållanden samt dokumentera längden och bredden på sedimentplymen. Detta är ett alltför långtgående krav på dokumentation vars syfte kan ifrågasättas. Som motivering till detta villkor anger HaV att med denna uppföljning erhålls kunskap om hur olika förhållanden påverkar sedimentspridningen i samband med tippningarna och vilka situationer som eventuellt ska undvikas för att minimera risken för att tippade massor sprids utanför det tillståndsgivna området. Villkor ska bland annat utformas så att möjlighet finns att utöva effektiv tillsyn, men också att verksamhetsutövaren kan utveckla mål och medel för att följa upp sitt miljöarbete. Det konstateras att ifrågavarande villkor varken når upp till denna ambition eller det syfte som HaV efterfrågar i dess motivering. Det är fråga om oerhört komplexa samband där många faktorer spelar in och där efterfrågade uppgifter inte bedöms vara tillräckliga för att man ska kunna dra den typ av slutsatser som efterfrågas av HaV. Havsströmmar växlar och tar olika riktning. Yt- och bottenströmmar har vanligen olika styrka och riktning. Suspenderat material faller mot botten med olika hastighet beroende på sedimentpartiklarnas storlek. Uppgifter om vindhastighet och riktning kan fås från SMHI:s station vid Vinga, medan mätning av strömförhållanden kräver omfattande mätningar med strömmätare vid varje enskild tippning. Sedimentplymens längd och bredd är mycket svår att bestämma, och grumlingsmätningar för att bestämma sedimentplymens storlek, riskerar att bli godtycklig. Sedimentplymen är inte alltid synlig med blotta ögat, framför allt inte under den mörka årstid som HaV förespråkar att tippning ska ske (jfr villkor 4). Genom stor utspädning tillsammans med det faktum att strömförhållanden varierar med vattendjupet riskerar man att få felaktiga resultat som inte går att använda till något. Grumlingsmätningar i samband med muddring och tippning utförs vidare vanligen där skyddsobjekt, exempelvis grundområden, har identifierats i närheten av arbetsområdet. Detta är inte fallet vid Nya Vinga. För att tillgodose vad som verkar vara syftet med villkoret krävs en omfattande databas med mångårig statistik över väder, vind och strömmar, något som de inte förfogar över eller har möjlighet att bygga upp med tanke på de i sammanhanget ändå begränsade antal tippningar som kommer att ske. Området är nog valt med hänsyn till rådande ackumulationsförhållanden för att förhindra att

sediment sprids. Områdets storlek garanterar att det finns en viss buffertzona för miljökontroll och att massorna hamnar inom definierat tippområde. Genomförd tippning dokumenteras genom den årliga sjömätningen. I praktiken genomförs maximalt en större muddringskampanj om året, varför sjömätningen blir ett kvitto på varje enskild genomförd tippningskampanj. Genom uppföljning av miljö kvalitet inom och kring tipplatsen, samt den årliga sjömätningen kontrolleras effekten av tippningen. Sammanfattningsvis medverkar meddelat villkor inte till en effektiv tillsyn och därför borde villkoret upphävs.

Egenkontrollen rör en pågående verksamhet (villkor 14)

Vad gäller verksamhetens egenkontroll och uppfyllandet av denna har det i ansökan föreslagits villkor om årlig miljörapportering och upprättandet av ett kontrollprogram tre månader efter att beslut om dispens har vunnit laga kraft. I förslag till beslut föreskriver HaV, i enlighet med länsstyrelsens förslag, att kontrollprogram ges in sex månader efter att beslutet har vunnit laga kraft. Genom villkor 14 frångår HaV sitt eget beslutsförslag och det mer traditionella sättet att beskriva hur egenkontrollen utförs genom upprättandet av kontrollprogram, vilket också överensstämmer med lydelsen i 26 kap 19 § MB. Av villkor 14 föreskrivs istället att de till tillsynsmyndigheten ska redovisa hur egenkontrollen ska bedrivas. Detta ska ske "innan några dumpningsarbeten påhöljas och senast två månader innan de avses att påbörjas". Med nuvarande formulering av villkoret finns risk att en pågående muddringskampanj måste avbrytas under två månader i avvaktan på redovisning av egenkontrollen till tillsynsmyndigheten, och det utförs kontinuerliga underhållsmuddringar. Innebörden av detta nya sätt till formulering av villkor måste först definieras tillsammans med tillsynsmyndigheten, varför det finns risk att föreskrivna två månader inte kommer att vara tillräckligt. Meddelat villkor riskerar således att begränsa verksamheten på ett sätt som inte är proportionerligt med tanke på att det de facto är en pågående verksamhet som bedrivs. Det yrkas istället att redovisning ska ges in sex månader efter att beslutet har vunnit laga kraft. Härvid överlämnas åt rätten att bedöma lämpligheten i att formulera villkoret på det sätt som HaV har gjort genom att efterfråga en redovisning av hur egenkontroll ska

bedrivs istället för det mer traditionella villkoret om upprättande av kontrollprogram i samråd med tillsynsmyndighet.

Dispensen motverkar möjligheten till ett regionalt samordningsansvar (villkor 18)

I villkor 18 föreskrivs att inga andra externa aktörer får använda dispensen och att dispensen endast avser muddermassor som har uppkommit i deras egen verksamhet. Detta villkor bör upphävas. Traditionellt, i enlighet med länsstyrelsens önskemål, har de självmant tagit rollen som samordnande aktör att tillhandahålla externa aktörer plats för tippning i de fall det blir nödvändigt. Aktörerna är allt från större kommunala hamnar till privata aktörer med småbåtshamnar. Även i andra lokala och regionala infrastrukturprojekt kan tippningsbehov uppkomma där dessa aktörer kan luta sig mot deras dispens och tippplats. Så länge tippning sker i enlighet med meddelad dispens medför tippning av externa aktörers muddermassor ingen olägenhet för hälsa eller miljön, jfr 15 kap 33 § MB. Fördelarna med att dessa aktörer kan använda deras dispens är flera, såväl från ett allmänt som från ett enskilt perspektiv, och de överväger HaV:s anförda argument. Ansökningshandlingarna inklusive miljöeffektbedömningen har dimensionerats för även denna verksamhets behov och möjlighet att omhänderta avfall. Utifrån ett miljöperspektiv har det således i detta fall ingen betydelse inom vilken aktörs verksamhetsområde muddermassorna uppkommer. Effekten av tippning av muddermassor som genereras hos externa aktörer kommer att motsvara effekterna av tippningar från muddringar som sker inom deras verksamhetsområde. Genom denna ordning sker tippning under ordnade former och på ett kontrollerat sätt. Små aktörer har kanske inte de resurser som krävs för att ta fram de underlag och handlingar som krävs för att ansöka om dispens. Risken finns istället att dessa aktörer muddrar genom s.k. propellermuddring eller att genererade muddermassor dumpas i smyg. Dessa metoder gagnar inte miljön. Utifrån ett miljöperspektiv måste det därtill vara mer positivt att koncentrera tippning av muddermassor till ett och samma område istället för att flera områden tas i anspråk. Behovet av ett fåtal utpekade tippområden längs västkusten med ett regionalt samordningsansvar är också något som exempelvis yrkesfiskarna i olika sammanhang förordar och

förespråkar. De har självmant tagit på sig ansvaret att hålla i den övergripande miljökontrollen och uppföljningen. Det understryks att detta ansvar förutsätter att de fortsatt har kontroll över vilka aktörer som tippar muddermassor i området och under vilka förutsättningar. HaV har på senare tid meddelat dispenser för externa aktörer inom samma tippningsområde, och det råder stora skillnader mellan villkoren i givna dispenser. Därtill får inte de veta vilka andra aktörer det är som söker och sedermera även beviljas dispens av Hav. Då är det deras uppfattning att det är HaV, eller någon av HaV utpekad myndighet, som tar över samordningsansvaret för uppföljning och kontroll. Såväl länsstyrelsen i egenskap av tillsynsmyndighet som miljöförvaltningen har under samråd och i remissrunder ställt sig positiva till och uppmuntrar samordningsansvaret. Mot denna bakgrund är det obegripligt att HaV verkar mot en ordning där de självmant tar ett regionalt samordningsansvar. Därvid yrkas i första hand att villkoret upphävs. Tillvägagångssättet ska inte villkorregleras, utan det förespråkas istället hantering i samråd med tillsynsmyndigheten på det sätt som med framgång har skett tidigare.

Även med yrkade ändringar av meddelad dispens kan verksamheten bedrivas utan olägenhet för människors hälsa och miljön i enlighet med gällande lagstiftning.

HaV har bestritt GHAB:s ändringsyrkanden utom såvitt gäller villkor 9 vars upphävande HaV har tillstyrkt. HaV har även tillstyrkt GHAB:s yrkande om ändrad utformning av villkor 16, för det fall att mark- och miljödomstolen skulle fastställa det överklagade beslutet såvitt gäller villkor 18. Angående villkor 6 i den del det rör sexvärt krom (CrVI) har HaV föreslagit en mildring av villkor 6 såvitt gäller CrVI genom att villkoret i denna del består oförändrat enligt beslutet men kompletteras med en ny villkorspunkt gällande CrVI med följande lydelse

6 a) Halten av CrVI i sediment inom GHAB:s verksamhetsområde ska undersökas under år 2014. Innan undersökningen av CrVI genomförs ska GHAB samråda med Havs- och vattenmyndigheten, Länsstyrelsen i Västra Götaland samt Göteborgs kommun. I det fall undersökningen visar att CrVI förekommer i lägre halter än vad som framgår i tabellen under villkor 6 över

*begränsningsvärden behöver inte CrVI analyseras inför varje
dumpningsföretag, dock ska halterna av CrVI undersökas vart 5:e år.*

Till **grund för sitt bestridande** av ändringsyrkandena har HaV anfört bl a
följande.

Enligt 15 kap 31 § MB får avfall inte dumpas inom Sveriges sjöterritorium och ekonomiska zon, vare sig som fast ämne, vätska eller gas. Avfall får inte heller dumpas från svenska fartyg eller luftfartyg i det fria havet. I 15 kap 33 § MB sägs det att en dispens får meddelas i det enskilda fallet. Vidare anges det 63 § avfallsförordningen (2011:927) att en dispens ska avse ett visst slag och en viss mängd avfall samt tiden, platsen och sättet för dumpningen. Utformningen av bestämmelserna innebär att dispensen är knuten till en verksamhetsutövare och det behov av dumpning som verksamhetsutövaren har behov av. Med en sådan reglering är det inte möjligt att en verksamhetsutövare kan "nyttja" någon annans dumpningsdispens och inte heller att en verksamhetsutövare via sin dispens kan "samordna" andra verksamhetsutövares dumpningar. Om flera aktörer nyttjar samma dispens går det inte heller att med säkerhet säga varifrån dumpningsmassorna kommer. Det blir även en skev fördelning i tillsynsansvaret mellan länsstyrelsen och GHAB. Det finns dock inget som hindrar att olika verksamhetsutövare samordnar sig i fråga om kontroller/undersökningar och utrustning för dumpning. Därför ska domstolen inte bifalla GHAB:s överklagande i den delen (villkor 18 i dispensen).

Det har bedömts vara lämpligt att ange när på året dumpningarna får ske, då tippning av muddermassor ökar stressen för det biologiska livet. Rent generellt är den biologiska aktiviteten i havet lägre under perioden 1/10-31/3 varför myndigheten har bedömt att det är rimligt att begränsa dumpningarna till denna tidsperiod. Med denna tidsbegränsning bedöms inskränkningar på friluftslivet också kunna undvikas. Det kan vara värt att notera i sammanhanget att lagstiftarens utgångspunkt är att all dumpning är förbjuden, oavsett vilka

naturvärden som finns på den tänkta dumpningsplatsen. Det finns med andra ord inget krav i lagstiftningen på att det måste finnas särskilt skyddsvärda arter eller miljöer för att det ska vara möjligt att meddela villkor om olika typer av begränsningar. Villkor med denna innebörd är vanligt förekommande se t.ex. Mark- och miljödomstolen vid Vänersborgs tingsrätt mål M 1600-12 (2013-05-08, Falkenbergs hamn) samt Mark- och miljödomstolen vid Nacka tingsrätt mål M 4177-09 (2012-02-23, Oxelösunds hamn). GHAB hänvisar i sitt överklagande till domarna M 1527-11 (Gävle hamn) samt M 2757-07 (Norrköpings hamn) som exempel på när domstolarna har avstått från att meddela begränsningar i tid. GHAB:s tolkning av nämnda domar delas inte. I domen för Gävle hamn har domstolen istället meddelat detaljerade begränsningsvärden för grumlingen, vid genomförandet av arbetena, relaterat till olika tidpunkter på året. I domen för Norrköpings hamn har sökanden angett att åtgärderna bara ska genomföras under en begränsad tid på året, vilket får anses ingå i det "allmänna villkoret". Även om den verksamhet som bedrivs av GHAB är av stort samhällsintresse både nationellt och i ett Europeiskt perspektiv kan en begränsning av dumpningarna till 6 månader under året inte innebära en sådan inskränkning att GHAB:s verksamhet påtagligt försvåras. Det är istället en rimlig avvägning mellan GHAB:s behov att dumpa och den störning dumpning ändå innebär för det biologiska livet i dumpningsområdet, att dumpningarna utförs under hösten och vintern. Därför avstyrks GHAB:s överklagande i den delen (villkor 4 i dispensen).

Utifrån ställningstagandet, att dispensen endast kan nyttjas av GHAB samt att dispensens giltighetstid bör begränsas till 10 år, ska även mängden dumpningsmassor begränsas. Under handläggningen av dispensen har GHAB beretts möjlighet att presentera reviderade mängder av dumpningsmassor (med hänsyn till ovan angivna omständigheter). GHAB har inte presenterat några sådana siffror varför det fick göras en egen beräkning och härvid har det gjorts en bra och rimlig bedömning. Man ska inte heller glömma att det är fråga om en förbudslagstiftning och det strider mot tanken i tillämpliga bestämmelser att ge dispens för så stora mängder som GHAB yrkat, särskilt då det är fråga om

eventuella uppkomna mängder. Vad GHAB har framfört förändrar inte inställningen och därför avstyrks GHAB:s överklagande i den delen (rubrik "Dispensens omfattning i mängder är för snäv" i överklagandet).

GHAB:s uppfattning att meddelade begränsningsvärden skulle vara betydligt strängare än de som föreslagits av GHAB; se tabell nedan, delas inte. I de fall det förekommer avvikelser mellan beslutet och GHAB:s förslag har detta markerats med fet stil i tabellens sista kolumn (förutom i de fall skillnaderna enbart beror på att siffrorna har avrundats). För enskilda PAHer har de gränsvärden som avviker från gräns mellan klass 4 och 5 (enligt NV rapport 4914) markerats med fet stil, eftersom det är denna klassgräns som GHAB haft som utgångspunkt vid framtagande av förslag på villkor för 11PAH. Även det koncentrationsintervall som anges för klass 4 för samtliga ämnen anges i tabellen, se andra kolumnen. Det anses inte heller att de beslutade gränsvärdena är omotiverat låga, med utgångspunkt ifrån att dispens bara kan medges för dumpningar som kan ske utan olägenhet för miljön. Det bör även betonas att resultat av bottenundersökningar såsom SPI och BQI inte är lämpliga att använda som utgångspunkt för att dra slutsatser om påverkan av farliga, toxiska ämnen, t.ex. TBT. Dessa metoder förväntas inte ge utslag på farliga ämnen, annat än vid extremt höga halter, utan är snarare framtagna för att undersöka påverkan av andra typer av stressorer, såsom syrebrist. Även riktvärden för förorenad mark, MKM ("Mindre Känslig Markanvändning") och KM ("Känslig Markanvändning") är olämpliga att använda som utgångspunkt vid bedömning av risker med förorenade sediment för akvatiska organismer, eftersom de snarare tagits fram för att t. ex. bedöma risk för marklevande organismer. De har istället utgått från vilka halter som av EU kommissionen bedömts kunna utgöra risk för påverkan på sedimentlevande organismer, även kallat QS_{sediment} ¹, se näst sista kolumnen i tabellen nedan, för att avgöra vid vilka halter risker för bottenlevande samhällen kan uppstå. I de fall dessa värden är signifikant lägre än de av GHAB föreslagna värdena har man funnit det motiverat att besluta om lägre gränsvärden. Det beslutade gränsvärdet för TBT (tributyltenn) har redan motiverats utförligt i beslutet. Som framgår av QS_{sediment} värdet bedöms effekter kunna uppstå vid mycket låga halter, och dessa överskrids troligen på de flesta platser i landet där exponering

för TBT har förekommit. Hänsyn har därför även tagits till nyligen uppmätta halter inom nationell och regional övervakning² och i synnerhet i närheten av platsen för dumpning (se kolumn 4 och 5 i tabellen nedan) när det gäller övriga metaller är det främst för kvicksilver som gränsvärdet är något lägre än det som föreslagits av GHAB, och skälen för detta redovisas redan i beslutet. För krom avviker inte det värde som beslutats för CrIII från det förslag som lämnats av GHAB, förutom av avrundningsskäl, men ett separat värde för CrVI har lagts till. GHAB menar i sitt överklagande att CrVI generellt inte är ett problem inom GHAB:s verksamhetsområde. Det framgår inte om GHAB bygger detta påstående utifrån genomförda undersökningar vid tidigare dumpningsföretag eller om det är ett allmänt antagande. Med tanke på de negativa effekter CrVI kan ha på akvatiska organismer är det rimligt med ett särskilt begränsningsvärde för CrVI. Havs- och vattenmyndigheten kan dock tänka sig att mildra kravet något och föreslår därför att en ny punkt (6 a) införs i beslutet med lydelse enligt ovan.

GHAB har i sin ansökan och föreslag till begränsningsvärde för polycykliska aromatiska kolväten (PAH) utgått från haltgränsen mellan klass 4 och 5 för summan av 11PAH enligt NV rapport 4914. Redan i det överklagade beslutet har de motiverat varför det är viktigt att reglera innehållet av enskilda PAHer, och att även naftalen behöver regleras i detta sammanhang. Flera enskilda PAHer regleras genom EU:s direktiv 2008/105/EG och följaktligen av HaV:s föreskrifter HVMFS 2012:29 och HVMFS 2013:19. Det tillkommer inte några extra analyskostnader för ett sådant förfarande och i de flesta fall motsvarar de gränsvärden som beslutats gräns mellan klass 4 och 5. Direktiv 2008/105/EG har nyligen reviderats genom direktiv 2013/39/EU, varvid gränsvärden för ett antal ämnen, inkl. vissa PAHer, nyligen har skärpts. De bakgrundsrapporter - substansrapporter - som har tagits fram av EU kommissionen har också reviderats och för några av dessa kongener

² Som utgångspunkt för denna bedömning, har resultaten från 2008 års nationella undersökningar genomförda av SGU, och på uppdrag av Naturvårdsverket, använts; dels 2006 års undersökningar i Göteborgsområdet, genomförda i Bohuskustens vattenvårdsförbunds regi och rapporterade till Länsstyrelsen. Senare regionala undersökningar har genomförts i området, men dessa har ännu inte rapporterats, vare sig till Länsstyrelsen eller datavärd.

framgår det att negativa effekter inte kan uteslutas vid relativt låga halter i jämförelse med gränsen mellan klass 4 och 5 (se värden för QS_{sediment} i tabellen). I dessa fall har de därför funnit det motiverat att besluta om skarpare gränsvärden, med målsättningen att minska riskerna för den akvatiska miljön. Hänsyn har dock tagits till nu rådande halter i ytsediment³. Med undantag för benso(g,h,i)perylene hamnar de beslutade gränsvärdena i klass 4 enligt NV 4914, se tabell nedan. För benso(g,h,i)perylene anges av EU kommissionen ett mycket lågt värde för QS_{sediment} , och i detta fall har 2006 års uppmätta halter vid stationen Vinga varit främsta utgångspunkten vid fastställande av gränsvärdet. För naftalen saknas klassgräns i NV 4914, och istället har Havs- och vattenmyndigheten i sitt beslut utgått från vilka halter som riskerar att ge upphov till effekter på sedimentlevande organismer, också enligt av EU kommissionen publicerade bakgrundsdokument vid revidering av direktiv 2008/105/EG. Denna nivå hamnar betydligt högre än maximalt uppmätta koncentrationer längs Sveriges kust och medianhalt i Göteborgsområdet (se tabell), varför det inte kan anses vara för snävt. Därför avstyrks GHAB:s överklagande i den delen förutom delvis i den del som handlar om CrVI (villkor 5 och 6 i dispensen).

³ Som utgångspunkt för denna bedömning, har resultaten från 2008 års nationella undersökningar genomförda av SGU, och på uppdrag av Naturvårdsverket, använts; dels 2006 års undersökningar i Göteborgsområdet (stationerna Vinga, Arendal, Eriksberg, Skalkorgarna, Dösebacka, Dana fjord), genomförda i Bohuskustens vattenvårdsförbunds regi och rapporterade till Länsstyrelsen. Senare regionala undersökningar har genomförts i området, men dessa har ännu inte rapporterats.

TABELL. Jämförelse mellan GHAB:s förslag på begränsningsvärden, övervakningsdata för ytsediment, klass 4 intervall, effektnivåer och HaV:s beslutade gränsvärden.

Analys-parameter och enhet (avser i samtliga fall torrsvikt)	GHABs förslag	Klass 4 intervall (enligt NV 4914) ^a	Max/Median halt enligt 2008 års nationella övervakning	Uppmätt halt vid stationen Vinga/median för Göteborgs området	Marine QSSediment	HaV beslut
Arsenik (mg/kg)	45	28 — 45	185/21	15/15	Ej aktuellt	45
Kadmium (mg/kg)	3	1,2 — 3	5,4/0,93	0,093/0,14	(2,3) ^a	3
Kobolt (mg/kg)	60	35 — 60	44/12	8,8/9,3	Ej aktuellt	60
Krom (mg/kg)	72	60 — 72	101/81	36/36	Ej aktuellt	70 för CrIII 0,7 för CrVI
Koppar (mg/kg)	79,5	49,5 - 79,5	154/47	18/28	Ej aktuellt	80
Kvicksilver (mg/kg)	1	0,4 — 1	0,34/0,092	0,19/0,24	0,67	0,7
Nickel (mg/kg)	99	66 - 99	51/40	22/22	Saknas	no
Bly (mg/kg)	no	65 — no	9/34	25/29	123	no
Zink (mg/kg)	357	204 — 357	423/223	91/122	Ej aktuellt	360
PCB7 (mg/kg)	oms	0,015	0,0076/0,0032	0,026/0,028	Ej aktuellt	0,015
PAH11 (mg/kg)	2,5	2,5	Se nedan för enskilda PAH	Se nedan för enskilda PAR	Ej aktuellt	Saknas, har ersatts med värden för
TBT (ug/kg)	no	saknas ^a	32/12	47/36	0,02	50

^a Har för metaller beräknats med utgångspunkt från tabell 36 och tabell 34 (värden för "Svensk standard") i NV4914

^a Värdet avser limniska sediment, marint värde saknas

Analys- parameter och enhet (avser i samtliga fall torrvikt)	GHABs förslag	Klass 4 inter- vall (enligt NV 4914)*	Max/Median halt enligt 2008 års nationella över- vakning	Uppmätt halt vid stationen Vinga /median för Göteborgs området	Marine QSSediment	Hav beslut
Mineralolja (alifater >C16- C35) (mg/kg)	300	saknas	Ej aktuellt	79/112	Ej aktuellt	300
Naftalen (ug/kg)	Saknas	Saknas	23/7	46/49	138	140
Fenantren (ug/kg)	Ingår i analys av PAH11, men inget enskilt värde specifie- rat	30 — 100	87/27	6 5/65	Ej aktuellt	100
Antracen (ug/kg)	Se ovan	8 — 30	16/4	20/28	24	30
Fluoranten (ug/kg)	Se ovan	80 — 270	270/60	97/115	2000	270
Fyren (tig/kg)	Se ovan	50— 200	20/50	88/99	Ej aktuellt	200
Bens(a)antracen (ug/kg)	Se ovan	35 — 110	130/30	44/49	Ej aktuellt	110
Chrysen (ug/kg)	Se ovan	50 — 180	120/30	46/55	Ej aktuellt	180
Benso(b)fluorante n (ug/kg)	Se ovan	150 — 400	440/90	120/92	70,7	150
Benso(k)fluorante n (ug/kg)	Se ovan	50 — 160	190/40	47/47	67,5	70
Benso(a)pyren (ug/kg)	Se ovan	60 — 180	210/50	62/64	91,5	90

* Enligt remiss från Naturvårdsverket föreslås klass 4 motsvara halter mellan 24 och 100 ug/kg, dvs klassgräns mellan klass 4 och 5 skulle då motsvara 100 ug/kg. Förfarandet vid framtagandet av dessa förslag avviker dock från det som tillämpats för övriga ämnen.

Analys- parameter och enhet (avser i samtliga fall torrvikt)	GHABs förslag	Klass 4 inter- vall (enligt NV 4914)	Max/Median halt enligt 2008 års nationella över- vakning	Uppmätt halt vid stationen Vinga/med- ian för Göteborgs området	Marine QSSediment	Hav beslut
Benso(g,h,i)perylene (ug/kg)	Se ovan	100 — 350	570/100	7076	4,2	70
Indeno(1,2,3-c,d)pyren (ug/kg)	Se ovan	570/ 100	570/100	67/84	Saknas	600

Den grundläggande inställningen är att det inte är orimligt att ställa krav på att verksamhetsutövaren kontrollerar sedimentspridningen i samband med dumpningar. Genom en sådan kontroll kombinerat med vind- och strömförhållanden skapar verksamhetsutövaren ett underlag som kan användas för att ytterligare öka precisionen i dumpningarna och för att minimera risken för påverkan utanför dumpningsområdet. Denna typ av kontroll är något som typiskt sett kan ingå i verksamhetsutövarens egenkontroll. Vid en förnyad bedömning och mot bakgrund av att dumpningarna ska ske under en period då den biologiska aktiviteten i havet är lägre anses överklagandet av villkor 9 kunna bifallas. Härvid bör det poängteras att tillsynsmyndigheten, oavsett om det framgår som ett villkor i ett beslut eller inte, inom ramen för verksamhetsutövarens egenkontroll har möjligt att ställa krav på undersökningar av t.ex. sedimentplymen om de bedömer att det är relevant.

Den grundläggande bestämmelsen om egenkontroll i 26 kap 19 § MB innebär att en verksamhetsutövare, oavsett om det finns tillstånd till verksamheten eller inte, ska bedriva en nödvändig egenkontroll. Dumpningsverksamheten (15 kap. MB) omfattas inte av bestämmelserna i förordning (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll och inte heller av MB:s bestämmelser om miljörapport. Därvid har bedömningen gjorts att det inte är lämpligt att i dispensärendet använda ordet "miljörapport" eftersom det oundvikligen leder tankarna till MB:s formella bestämmelser om miljörapport. Det bör dock poängteras att det inte finns något som hindrar att egenkontrollen för

dumpningsverksamheten samordnas med miljörapporten som ska upprättas enligt 9 kap MB, men att det är något som GHAB får bedöma tillsammans med tillsynsmyndigheten. Därför är det rimligt att ha som ett krav att en verksamhetsutövare, innan några dumpningsarbeten påbörjas, ska kunna redovisa hur egenkontrollen ska bedrivas. Med den utgångspunkten är ett villkor med lydelsen "redovisning ska ges in sex månader efter att beslutet har vunnit laga kraft" otydligt, vad gäller frågan om dumpningar kan utföras innan egenkontrollen har redovisats till tillsynsmyndigheten. Men med den i beslutet valda formuleringen blir det tydligt att innan några dumpningar påbörjas ska egenkontrollen redovisas. Det kan vara värt att notera att Mark- och miljödomstolen vid Växjö tingsrätt i mål M 2757-07 (2008-10-27, Norrköpings hamn) anger som ett villkor att ett kontrollprogram ska redovisas till tillsynsmyndigheten senast 3 månader innan arbetena påbörjas. Eftersom GHAB anger att det är en pågående verksamhet (se sid 10 i överklagandet) där dumpningar tidigare har utförts kan Havs- och vattenmyndigheten inte se att det skulle vara något problem för GHAB att redan nu (vilket är mer än 2 månader innan dumpningarna kan påbörjas enligt tillståndet) redovisa hur egenkontrollen ska bedrivas till tillsynsmyndigheten. Formuleringen av villkoret hindrar inte heller GHAB från att ha en löpande dialog/samråd med tillsynsmyndigheten kring egenkontrollen. Villkoret hindrar inte heller tillsynsmyndigheten att medge att dumpningar genomförs även om alla delar inom egenkontrollen inte har färdigställts. Därför avstyrks GHAB:s överklagande i den delen (villkor 14 i dispensen).

Länsstyrelsen i Västra Götalands län (nedan länsstyrelsen) har yttrat sig i målet och härvid anført bl.a. följande. Vad gäller frågan om mängden muddermassor som dispensen omfattar så finns förståelse för HaV:s ställningstagande om att begränsa mängden muddermassor jämfört med yrkanden i GHAB:s ansökan. Samtidigt är det angeläget att dispensen utformas på lämpligt sätt med hänsyn till dels GHAB:s långsiktiga behov av muddring och dumpning för sin verksamhet, dels övriga behov i det här avseendet som finns i området. Angående arbetstid (villkor 4) bör följande hänvisas till deras

yttrande från 2013-01-21 med följande förtydligande. Särskilda skäl måste föreligga för att det ska vara möjligt att göra avsteg från normal arbetstid (vinterhalvåret). Men en ventil kan vara lämplig att ha för t.ex. akuta situationer. I sådana fall kan det dock bli aktuellt att ställa krav på utökad kontroll och uppföljning i samband med att dumpning utförs. Avseende begränsningsvärden (villkor 5 och 6) så har HaV har i dispensbeslutet från 2013-06-25 fastställt begränsningsvärden när det gäller föroreningar i massorna i stor utsträckning enligt yrkandena från GHAB. Begränsningsvärdena för TBT och PAH är strängare och delvis utformade på annat sätt i HaV:s beslut jämfört med yrkandena i GHAB:s ansökan. Med hänsyn till det som framförts i överklagandet och HaV:s yttrande bör GHAB:s förslag på begränsningsvärden avseende TBT och PAH kunna accepteras under viss begränsad tid, men på sikt ska begränsningsvärden i enlighet med HaV:s beslut gälla även för ovanstående parametrar. Vad härefter gäller kontroll i samband med dumpning (villkor 9) så motsätter de sig inte att villkoret upphävs, se vidare nedan beträffande egenkontroll, kontrollprogram etc. Avseende redovisning av egenkontroll (villkor 14 m.fl.) HaV:s beslut om dispens från 2013-06-25 innehåller flera villkor som på olika sätt reglerar kontroll och redovisning bl.a. till tillsynsmyndigheten. Normalt bör frågor om kontroll, redovisning etc. istället regleras i ett kontrollprogram för verksamheten och att det säkerställs genom att det finns villkor om kontrollprogram el. dyl. i ett beslut om dispens. Alltför preciserade anvisningar om kontroll och redovisning i en dispens kan försvåra anpassningen till aktuella förhållanden och leda till att kontroll försvåras eller blir onödigt omfattande. Otydligt formulerade villkor kan också försvåra kontrollen. Det är dock viktigt att behov av kontroll och uppföljning identifieras och tydliggörs vid prövning av dispensen för att kontrollen sedan ska kunna utformas på ett ändamålsenligt sätt. Genom överklagande av villkor 14 i dispensen aktualiseras frågan om redovisning av egenkontrollen innan arbeten utförs och fortlöpande avstämning av egenkontrollen. Enligt ovan bör dessa frågor regleras i ett kontrollprogram för verksamheten. Villkor som innebär någon form av fortlöpande redovisning av ej närmare angiven egenkontroll bedöms mindre lämpligt i det här fallet. Villkor 14 bör

omformuleras enligt GHABs yrkande därom för tillgodoseende av såväl behovet av samråd som uppföljning m.m. i samband med dumpning. Samråd inför planerade arbeten är en viktig del i tillsynsarbetet och det finns utarbetade rutiner m.m. i det här avseendet eftersom GHAB:s verksamhet med muddringar och dumpning är en pågående verksamhet sedan lång tid tillbaka. Kontrollprogrammet och rutinerna i det här avseendet kan behöva ses över och anpassas till en ny dispens, men i avvaktan på ett slutligt kontrollprogram bör befintliga rutiner etc. i det här avseendet kunna användas. Ett slutligt kontrollprogram bedöms inte kunna redovisas förrän efter viss tid efter att beslutet om dispens har vunnit laga kraft, eftersom det kan behövas viss tid för anpassning till nya eller ändrade villkor etc. Se Länsstyrelsens yttrande från 2013-01-21. Detaljfrågor om utformning av rapportering etc. bedömer vi också bäst hanteras inom ramen för tillsynen och det kommenteras därför inte ytterligare här. Vi anser vidare att frågor som rör nyttiggörande av massor eller andra alternativ för kvittblivning av massor än dumpning, utgör en självklar del i samrådsprocessen med tillsynsmyndigheten. Se även här Länsstyrelsens yttrande från 2013-01-21. Vad slutligen gäller externa aktörer (villkor 18) så finns det behov av dumpning vid Vinga även av andra massor än de som uppkommer från GHAB:s verksamhet. Flera prövningar av dispenser för dumpning av massor vid Vinga från infrastrukturprojekt, småbåtshamnar etc. pågår eller har genomförts den senaste tiden. Det är alldeles nödvändigt att samordning sker av de dumpningar som genomförs vid Vinga, men det går inte att förlita sig på att det ska ske på frivillig väg. Situationen kommer därför att bli komplex. De bedömer att det inte heller finns något utrymme i lagstiftningen för att tillsynsvägen kunna ställa krav på olika aktörer att samordna kontroll, uppföljning etc. eftersom dumpade mängder varierar hos olika aktörer, liksom hur frekvent man nyttjar platsen. Enligt HaV:s yttrande i ärendet får dispens endast meddelas i det enskilda fallet, vilket bl.a. skulle omöjliggöra för andra verksamhetsutövare att utnyttja någon annans dumpningsdispens. Det resonemanget har dock inte hindrat HaV från att meddela en varaktig dispens (10 år) för GHAB, även om alla enskilda dumpningar som planeras efter muddring inom hamnområdet inte har kunnat beskri-

vas detaljerat i aktuell ansökan utan redovisats mera översiktligt. Därför bör även andra verksamhetsutövare under vissa förutsättningar kunna medges att få dumpa massor inom ramen för GHAB:s dispens om det bedöms lämpligt. Villkor i det avseendet bör utformas i enlighet med deras förslag i yttrande från 2013-01-21. Genom ett sådant förfarande skapas bl.a. bra förutsättningar för samordning av kontroll och uppföljning av dumpningar i det aktuella området. Det underlättar också för såväl verksamhetsutövare som myndigheter bl.a. genom att kravet på underlag och utredningar om förhållandena på dumpningsplatsen kan begränsas för enskilda sökande och ärendehantering hos berörda myndigheter förenklas.

Miljö- och klimatanmännen i Göteborgs kommun (nedan nämnden) har yttrat sig och härvid anför bl.a. följande. Lokalisering av muddertippningsplatser till havs bör betraktas på samma sätt som avfallsdeponier på land. Det finns goda skäl att leta efter lämpliga lokala eller regionala muddertippningsplatser för att minimera spridningen av avfall geografiskt och påverkan på miljön. Dumpning av muddermassor vid en muddertippningsplats bör ske efter en tippningsplan och följas upp med hjälp av ett kontrollprogram. Det är därför lämpligt att det finns en ansvarig aktör för muddertippningsplatsen. Om samma vattenområde används för flera verksamheter utan att ansvaret mellan parterna regleras innebär det i praktiken stora problem för tillsynsmyndigheten. Den har små möjligheter att utkräva ansvar och rättelse om efterlevnaden brister. Sammantaget är HaV:s ställningstagande att dispensen bara kan utnyttjas av GHAB olyckligt och innebär att den etablerade och välfungerande hanteringen av muddermassor i Göteborgsområdet upphör. Det innebär en ökad risk att muddermassor dumpas illegalt. Deras yttrande i förevarande mål fokuserar på tillsynsperspektivet och konsekvenser av villkoren i meddelad dispens. Det finns goda skäl att leta efter lämpliga lokala eller regionala muddertippningsplatser för att minimera spridningen av avfall geografiskt och den påverkan på miljön som sker vid dumpning av muddermassor. En deponi på land har en ansvarig verksamhetsutövare. Till deponin kommer massor från andra verksamheter.

Det sker en mottagningskontroll av inkommande avfall och det finns ett kontrollprogram för deponin. Förordning (2001:512) om deponering av avfall ska inte tillämpas på muddermassor. Den generella synen på hur avfall ska hanteras kan dock överföras. Om HaV ger flera verksamhetsutövare dispens att dumpa muddermassor inom samma vattenområde och inom samma tidsperiod utan att ansvaret mellan parterna regleras innebär det i praktiken stora problem för tillsynsmyndigheten. Den har små möjligheter att utkräva ansvar och rättelse om efterlevnaden brister. Ett annat och sämre alternativ är att varje verksamhetsutövare får ansöka om dispens att dumpa muddermassor vid en egen muddertippningsplats. Det strider dock mot lokaliseringsprincipen. Vad gäller villkor 18 om externa aktörer så har HaV villkorat att endast GHAB, inga externa aktörer, får använda sig av dispensen. GHAB har hittills, i samförstånd med tillsynsmyndigheten, ansvarat för muddertippningsplatsen och tagit emot muddermassor även från andra aktörer om de har kunnat visa att massorna kontrollerats och uppfyllt tidigare uppställda villkor. GHAB har alltså frivilligt tagit på sig en roll som kan jämföras med en verksamhetsutövare för en deponi på land, med mottagningskontroll av inkommande avfall och ett kontrollprogram för deponin. Uppföljande undersökningar av muddertippningsplats visar att systemet har fungerat väl. Genom beslut i det enskilda fallet får dispens medges om avfallet kan dumpas utan olägenhet för människors hälsa och miljön. En dispens ska avse visst slag och viss mängd avfall samt tiden, platsen och sättet för dumpningen. HaV anser att utformningen av bestämmelsen innebär att dispensen är knuten till en verksamhetsutövare och det behov av dumpning som verksamhetsutövaren har behov av. Det innebär att det inte är möjligt att en verksamhetsutövare kan nyttja någon annans dispens och inte heller att en verksamhetsutövare via sin dispens kan samordna andra verksamhetsutövaras dumpningar. HaV:s tolkning delas inte då den strider mot hur övrig avfallshantering fungerar nationellt. Formuleringen "det enskilda fallet" begränsar inte dispensinnehavarens möjlighet att låta även andra aktörer utnyttja dispensen så länge man håller sig inom dispensgiven mängd och slag av avfall, tiden, platsen och sättet för dumpning. Det väsentliga är att villkoren i dispensbeslutet innehålls. I

avfallsförordningen anges vad dispensen ska avse, där anges inte att dispensen ska avse enbart tillståndshavarens avfall. Dispensbeslutet avser verksamheten, inte verksamhetsutövaren. Formuleringen "det enskilda fallet" syftar på verksamheten som ska dispensprövas. I paragrafen ges myndigheten möjlighet att medge dispens i det enskilda fallet i motsats till möjligheten att medge dispens generellt. Prövningsmyndigheten ska bedöma vilken inverkan verksamheten kan väntas ha på miljön och människors hälsa. I 16 kap MB finns bestämmelser om tillstånd, godkännande och dispens. Inte i någon av dessa bestämmelser anges att en dispens är begränsad till dispensinnehavarens verksamhet. Man kan jämföra med tillstånd till en miljöfarlig verksamhet. Tillstånd ges till sökanden och förenas med villkor. Ingenting hindrar att flera verksamheter delar på ett tillstånd så länge verksamheten bedrivs i enlighet med det givna tillståndet. Vad härefter gäller villkor 14 om egenkontroll så är det otydligt formulerat. Då det är fråga om en befintlig verksamhet i drift finns det egentligen inget hinder mot att GHAB:s yrkande medges. Både verksamhetsutövare och tillsynsmyndighet är vana att hantera egenkontrollen med stöd av ett kontrollprogram. I detta fall kan det därför vara lämpligt att utforma villkoret på traditionellt sätt. Dumpning av muddermassor vid en muddertippningsplats bör ske efter en tippningsplan och följas upp med hjälp av ett kontrollprogram. Det är därför lämpligt att det finns en ansvarig aktör för muddertippningsplatsen. I annat fall omöjliggörs i princip uppföljning av dumpning på muddertippningsplatsen. Trafikverket har också ansökt hos HaV om dispens för att dumpa avfall i vattenområden. Ansökan gäller tippning av 500 000 m³ rena muddermassor inom samma område sydsydväst om Vinga som GHAB har erhållit dispens för. Om samma vattenområde används för flera verksamheter bör ansvaret mellan parterna regleras. Avseende villkor 9 om uppföljning av sedimentplym så går HaV på verksamhetsutövarens linje och förordar att villkoret upphävs. Denna uppfattning delas till fullo då villkoret är mycket svårt att följa upp. Nyttan med villkoret står inte i proportion med den insats som krävs för att efterleva det. Vad härefter avser villkor 5 och 6 om begränsningsvärden så har HaV har tagit fram värden som är väl underbyggda. Det är ingen tvekan om att exempelvis TBT påverkar marina organismer vid

avsevärt lägre halter än vad som föreslagits av både GHAB och HaV. För tributyltenn (TBT) saknas idag svenska bedömningsgrunder, varför norska bedömningsgrunder brukar tillämpas som referens (Veileder for klassificering av miljøgifter i vann og sediment (TA-2229/2007)). Den norska klassindelningen utgår precis som den svenska från naturliga bakgrundshalter i sediment, men den norska klassindelningen grundas på en beräknad risk för ekologiska effekter. Jämför man föreslagna begränsningsvärden med de norska bedömningsgrundernas övre gräns för klass 2, "Predicted No Effect Concentration" så är värdet för TBT 0,002 µg/kg TS. I och med att värdet är så lågt att halterna i de flesta ytsediment överskrider detta värde, så har man valt att ta fram förvaltningsmässiga gränsvärden för TBT. Bolagets föreslagna begränsningsvärde för TBT på 100 µg/kg TS motsvaras av den norska haltgränsen mellan klass IV (Dårlig) och klass V (Svært dårlig). HaV beslutade istället att sätta begränsningsvärdet till 50 µg/kg TS. Oavsett vilket begränsningsvärde som väljs är det ett förvaltningsmässigt gränsvärde och det handlar alltså om att göra en rimlighetsavvägning enligt 2 kap. 7 § MB. Det finns ett tvingande behov av att muddra farleden till Göteborgs hamn. GHAB framför att med nuvarande begränsningsvärden har de begränsade möjligheter att utnyttja dispensen samtidigt som alternativet att omhänderta massorna på annat sätt är starkt begränsade. Om alternativet till muddertippning vid Vinga är att omhänderta massorna på land kan det vara skäligt att under en begränsad period acceptera GHAB:s föreslagna begränsningsvärden. Avseende villkor 4 om dumpningsförbud under sommarhalvåret instämmer de i att muddring och dumpning av muddermassor normalt bör ske under vinterhalvåret. GHAB har framfört att de bedrivit samma verksamhet under hela året fram till nu och att inga negativa effekter på det biologiska livet har påvisats av dumpningen. På det aktuella djupet (45 - 60 m) är säsongsvariationerna också små. Med tanke på att det kan finnas muddringsbehov för GHAB under hela året och att muddertippningens påverkan på friluftslivet är högst marginell så kan villkoret vara för ingripande. Slutligen, vad avser mängden muddermassor, efterfrågas ett helhetsperspektiv i HaV:s beslut om dispens för att dumpa muddermassor. Det kommer att finnas ett behov av att omhänderta ansevärliga mängder

muddermassor i framtiden, även om GHAB och HaV inte är ense om det faktiska behov som kan förväntas. Massorna uppstår främst inom GHAB:s egen verksamhet, men även från mudderprojekt som kommer att genomföras av andra aktörer. För det fall att mark- och miljödomstolen upphäver villkor 18 ska GHAB:s yrkande om dispens för 10 miljoner m³ muddermassor godtas. GHAB har hittills tagit emot muddermassor även från andra aktörer som t.ex. samfällighetsföreningar. De måste fortsättningsvis själva söka dispens att dumpa muddermassor, vilket kan bli svårt för mindre aktörer.

SGU har yttrat sig i målet och härvid anført bl.a. följande. Avseende begränsningsvärden anses villkoren i HaV:s beslut om dispens från det generella förbudet mot att dumpa avfall i vattenområdet sydväst om Vinga, vara välgrundade och motiverade med avseende på skydd av den marina miljön. Beslutet innebär emellertid ett avsteg från rådande praxis där Naturvårdsverkets bedömningsgrunder (4914) sedan länge använts i dessa sammanhang. Vidare noteras att konsekvenserna av de begränsningsvärden som HaV föreskrivit om i det aktuella fallet blir att en relativt stor mängd sediment måste deponeras på land. Detta är ett alternativ som i många avseenden är sämre än kontrollerad dumpning. Vad gäller bottenförhållanden så bör det anföras att enligt deras remissvar till HaV, daterat den 17 oktober 2012, har de inget att invända mot den föreslagna deponin kallad Nya Vinga. Detta gäller alltså. Det är emellertid inte fastslaget att ackumulationsbotten råder över hela deponin. För att den framtida deponering ska bli lyckad föreslår vi att den föreslagna sjömätning som ska göras ställs till deras förfogande för granskning.

Sjöfartsverket har yttrat sig och bl.a. anført följande. Verket ansvarar för tillgänglighet, framkomlighet och säkerhet i svenska farleder och farvatten. I uppdraget ingår att bevaka sjöfartens transportleder och hamnterminaler inklusive dess anslutningar till landbaserad infrastruktur. Man yttrade sig till HaV angående GHAB:s dispensansökan för tippning av muddermassor vid SSV Vinga, där det tillstyrktes att dispens skulle medges. De har inga kommentarer till överklagandet av villkoren 5, 6, 9 och 14. Däremot tillstyrks

att villkor 18 i HaV: s beslut bör upphävas. Sjöfartsinfrastrukturen har behov av tillgängliga tippningsplatser för underhållsmuddring av farleder och hamnar. Farled och hamn bör betraktas som en sammanhängande infrastruktur där rätt farledsdjup är av stor vikt för säkert framförande av fartyg. En hamn som en farled leder till bör tillhandahålla ett tillstånd för tippning av muddermassor både från både hamn och farled.

Hallandsfiskarna (SFR, avd. 9 Halland) har inkommit med synpunkter i anledning av GHAB:s överklagande och härvid anført att GHAB:s ansökan borde avslås i dess helhet. Som grund härför har Hallandsfiskarna anført bl.a. följande. De är av den principiella uppfattningen att muddermassor och annan deponi ska göras på land på särskilt iordningställda områden. Att dumpa muddar och annan deponi tillhör en förgången tid. De ser det som ett hot inte bara mot dem själva utan även mot kommande generationer att tippa på livsmedelsproducerande bottnar. Det är mycket märkligt att en storhamn som Göteborg inte kan lösa sina mudderfrågor på ett ekologiskt riktigt sätt.

DOMSKÄL

Allmänt

Mark- och miljödomstolen delar i allt väsentligt de skäl HaV nedtecknat till grund för det överklagade beslutet (bilaga 1 sid 12-24) men finner ändå anledning att till ytterligare utveckling härav anføra följande.

Muddermassor, varom fråga är i målet utgör avfall enligt definitionen i 15 kap 1 § 1 st miljöbalken och omfattas därför av dumpningsförbudet i 15 kap 31 § 1 st samma balk; ”Inom Sveriges sjöterritorium eller ekologiska zon får avfall inte dumpas, vare sig som fast ämne, vätska eller gas.”

Förbudet har naturligtvis sin grund i att bortskaffandet på detta sätt av avfall/muddermassor, till skillnad från vad som är fallet vid avfallsdeponi på land,

är oåterkalleligt när dumpning i havet väl skett. Dumpning till havs innebär alltså, i jämförelse med deponering på land, ett svårkontrollerat och opreciserat bortskaffande av avfall medförande obefintliga möjligheter att begränsa spridning av föroreningar från avfallet till omgivningen efter det att det har dumpats. Möjligheterna att minimera omgivningspåverkan begränsas till att välja plats (ackumulationsbotten långt från skyddsintressen), teknik (t.ex. botten tömmande pråm) och tid för dumpningen (då omgivningen är minst känslig och risk för spridning genom strömmar m.m. är liten) samt att minimera föroreningsmängder i det avfall som ska dumpas. En jämförelse med de regler som gäller för deponering av avfall på land, där rigorösa försiktighetsmått krävs för att begränsa och kontrollera föroreningsspridning, bör leda till slutsatsen att endast helt ofarliga halter och mängder av föroreningar får tillföras ett havsområde genom dumpning. Utgångspunkten är alltså att dispens ska meddelas restriktivt - det ligger mycket i vad hallandsfiskarna anfört om att dumpning till havs "tillhör en förgången tid" - under mycket högt ställda krav på renhet och kontroll.

Det är mot denna bakgrund man måste se den dispensmöjlighet som följer av 15 kap 33 § miljöbalken, nämligen att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får genom beslut *i det enskilda fallet* medge dispens från dumpningsförbudet, om avfallet kan dumpas utan olägenhet för människors hälsa och miljön. Enligt 63 § avfallsförordningen (2011:927) är det sedan HaV som delegerats att pröva frågor om dispens från dumpningsförbudet och av stadgandet framgår att "En sådan dispens ska avse ett visst slag och viss mängd avfall samt tiden, platsen och sättet för dumpning".

En allmän beskrivning av de huvudsakliga krav som, utifrån den ovan nedtecknade restriktiva utgångspunkten, ska ställas på ett beslut om dumpningsdispens kan sammanfattas så
att beviskravet i fråga om påverkan på människors hälsa och miljön ska sättas högt,
att dispensprövningen ska omfatta och reglera samtliga aspekter i fråga om påverkan på hälsa och miljön,

att dispens endast kan meddelas för en specifik och till art och innehåll väl definierad mängd avfall,
att platsen för dumpning är noga lokaliserad
samt att dumpningsdispens endast kan medges den som sökt dispensen ifråga.

Närmare i de överklagade delarna

Begränsningsvärden (renhetskrav) för dumpning, villkor 5-6

Den prövning som innefattas i ett beslut om dumpningsdispens omfattar, förutom förorening med farliga ämnen, också frågor om hushållning av naturresurser och energi, vilket bör inbegripa en prövning av om dumpning i havet eller deponering på land är den för det aktuella avfallet bästa hanteringen för att skydda människors hälsa och miljön. Prövningen måste härvidlag omfatta aspekter som är knutna till just det avfall som avses med ansökan. En alltför generellt uttryckt dispens strider, trots villkor om föroreningshalt mm, mot principen om att dispensprövningen ska göras för just det avfall som är aktuellt i det enskilda fallet. Förutsättningar och lämplighet för återvinning eller andra metoder för bortskaffande samt krav på försiktighetsmått och begränsningar kan skilja sig avsevärt beroende på avfallets karaktär även i andra avseenden än såvitt gäller innehåll av miljöfarliga ämnen. Även sådana omständigheter som avfallets struktur, vilken påverkan spridning av grumlande ämnen och föroreningar får i havsmiljön, avfallets lämplighet för återvinning i anläggningsarbeten mm kan få betydelse för dispensprövningen.

Eftersom det är fråga om en dispensering från ett förbud kan skälighetsbedömning enligt 2 kap 7 § miljöbalken endast i mycket ringa grad (om alls) påverka kraven på begränsningar och försiktighetsmått. De ökade kostnader som GHAB har uppskattat att de beslutade försiktighetsmått medför kan inte anses oskäliga ens om skäligheten hade kunnat bedömas enligt det nämnda lagrummet. Som jämförelse kan nämnas att riktlinjer för efterbehandlingskrav när det gäller förorenade landområden utgår från att en markförorening inte får medföra sådan exponering att vattenorganismer påverkas negativt (utgångspunkten är NOEC, dvs no effect concentration).

Mark- och miljödomstolen delar HaVs uppfattning att dispens kan medges endast om det i obetydlig omfattning bidrar till att aktuellt havs- och bottenområde tillförs föroreningar. De muddermassor som omfattas av HaVs dispensbeslut får endast innehålla föroreningsmängder som i begränsad omfattning ökar föroreningshalterna i det aktuellt vattenområdet. Massorna kommer dock att kunna hålla halter av tennföroreningar som med stor marginal (50 gånger) överstiger de nivåer som kan ge skadliga effekter på marina organismer. När det gäller polyaromatiska kolväten (PAH) anser domstolen att regleringen i HaVs beslut, både vad avser precisering i enskilda kolväten och såvitt gäller för de enskilda kolvätena specificerade haltnivåer, är nödvändig för att minimera risk för skada på organismer inom aktuellt botten- och havsområde. HaVs reglering i villkor 5-6 utgör vidare, som sig bör, ett klart angivande av begränsningsvärden för de enskilda föroreningarna. GHABs ändringsyrkande innehåller däremot en ny föreslagen formulering som skulle omforma de beslutade begränsningsvärdena till riktvärden och kan naturligtvis inte bifallas. Inte heller finns något ytterligare utrymme för att tillåta dumpning av massor med högre halter än de begränsningsvärden som HaV beslutat enligt villkor 5-6. Den avgränsning som HaV gjort i fråga om specificering av vilka muddermassor som får dumpas framstår, i ljuset av det sagda, snarare som generös än som sträng; och detta även om det genom exemplifiering skulle kunna påvisas att begränsningsvärdena är strängare än de värden som tillämpats i flera tidigare fall av medgivna dumpningsdispenser.

Det anförda innebär att ändringsyrkandena avseende villkor 5-6 ska avslås; dock att det av HaV föreslagna villkor 6 a) ska läggas till efter tabellen för begränsningsvärden i villkor 6. Det av HaV föreslagna tilläggsvillkoret 6 a) innebär nämligen, eftersom villkor 5-6 står fast även såvitt gäller begränsningsvärdet för sexvärt krom (CrVI), en möjlighet till lindring för GHAB i analyshänseende. Skäl saknas därför att inte komplettera villkor 5-6 med villkor 6 a).

Dispensens rättssubjekt enligt villkor 18, dispensgiven mängd muddermassa och justering av villkor 16

Med en meddelad dumpningsdispens följer, förutom rättigheter, en rad skyldigheter, såsom att följa vad som redovisats i ansökan och vad som särskilt regleras genom föreskrifter och villkor i dispensbeslutet. Nämda skyldigheter gäller det rättssubjekt som meddelats dispensen, i förevarande fall GHAB. Dispensen är ”personlig” i den bemärkelsen att den gäller enbart för GHAB så länge det är GHAB som utövar den verksamhet (i detta fall Göteborgs kommuns hamnverksamhet) som föranlett dispensen. Det förhållandet att ett nytt rättssubjekt - för det fall att GHAB hypotetiskt skulle överlåta hamnverksamheten under löpande dispenstid - skulle inträda i GHABs rätt som bärare av dispensbeslutet förändrar inte saken; det nya rättssubjektet skulle då, precis som vid överlåtelse av en industriverksamhet med tillstånd till miljöfarlig verksamhet, inträda i GHABs rättigheter och skyldigheter enligt dispensbeslutet.

Att utan klart lagstöd utforma en dispens så att även ett obestämt antal andra ”aktörer” skulle äga rätt att dumpa avfall med stöd av GHABs dispens – och därmed tillgodogöra sig rättigheterna enligt dispensbeslutet – skulle göra dispensen mycket oklar till sitt innehåll, medföra stor osäkerhet i fråga om vem som har skyldigheterna till följd av dispensen och skapa mycket oklara och otydliga förhållanden i fråga om tillsyn m.m. En sådan dispens vore även omöjlig på den grunden att dispensen finge grundas på helt andra uppskattningar i fråga om tillåten mängd avfall att dumpa än sökandens eget styrkta behov; uppskattningar som helt enkelt faller utanför det möjligas ram. Vidare bygger de uppräknade ämnena och dessas begränsningsvärden i villkor 5-6 i den nu ifrågavarande dispensen på vetenskapen om varifrån muddermassorna som ska dumpas hämtas, nämligen från Göteborgs hamn och Göta älvs mynning, och det är här GHAB har behov av att muddra. HaVs kännedom, i egenskap av tillståndsmyndighet, om varifrån muddermassorna som ska dumpas hämtas är alltså en förutsättning för den goda kännedom, om de ämnen som muddermassorna kan tänkas innehålla, som krävs för dispensbeslutets innehåll avseende begränsningsvärden mm. Vill GHAB i sin hamnverksamhet ta hand om muddermassor från andra aktörer och inom ramen för

sin dispensgivna dumpningsmängd dumpa även detta avfall enligt villkoren i sin dispens är detta upp till GHABs bedömning och ansvar, men den tillåtna mängden avfall som GHAB får dumpa enligt dispensen måste grundas enbart på GHABs eget muddringsbehov. Även såvitt avser tillåten mängd muddermassa, 4 000 000 m³, att dumpa är HaVs bedömning (jfr ostridiga sakuppgifter från GHABs ansökan, bilaga 1 sid 14 överst) mycket generös mot GHAB och innehåller ett stort utrymme för nyprojektering och oförutsedda händelser inom hamnen. Det förtjänar även att anmärkas att ett dispensbeslut, sådant som det överklagade, inte vinner rättskraft på ett sådant sätt att inte oförutsedda extraordinära händelser kan prövas om så skulle krävas.

Även ändringsyrkandena såvitt avser dispensgiven mängd muddermassor som får dumpas och såvitt gäller villkor 18 ska alltså avslås. Vid denna utgång bör GHABs andrahandsyrkande, att villkor 16 justeras så att "1 gång per år" in fine ersätts med "de år dumpning skett", detta eftersom GHAB ju inte utför muddringsarbeten oftare än vart 3:e till vart 5:e år.

Rimlig egenkontroll, villkor 14

Havs- och vattenmyndighetens beslut (villkor 14) innebär att GHAB ska visa att man innan dumpning sker i enlighet med meddelad dispens har en för ändamålet relevant egenkontroll. Vid förhandlingen i målet har upplysts att GHAB genom ett nytt beslut av HaV får fortsätta dumpa muddringsavfall i enlighet med en tidigare gällande dispens, dock längst till och med 31 mars 2014. Redan dessförinnan, och därefter, står det GHAB fritt att dumpa muddermassor inom de av HaV medgivna ramarna enligt den nu prövade dispensen. I de frågor som inte överklagats rörande den nu ifrågavarande dispensen (och som således nu är rättskraftigt avgjorda) bör bolaget utan svårighet kunna uppfylla villkoren. För resterande delar torde egenkontrollen få anpassas efter de för den aktuella dumpningen gällande regleringarna. Skäl att ändra villkor 14 finns således inte.

Tidsperioden, villkor 4

GHAB torde ha goda möjligheter att planera muddringsarbeten så att dumpning kan begränsas i enlighet med villkorets tidsangivelser. Bolaget har emellertid redovisat att muddringsbehov kan uppstå akut på grund av skred eller annan därmed jämförlig händelse som inte kan skjutas upp till den i villkoret angivna tidsperioden. För sådana särskilda situationer ska tillsynsmyndigheten kunna medge att dumpning får ske även vid övriga tider på året. I den utsträckning det är möjligt ska dock dumpningstillfällen alltid anpassas till väderlek, vind- och strömförhållanden så att påverkan på marint liv och friluftslivet minimeras. På grund av det anförda skall villkor 4 kompletteras med ytterligare en mening på sätt framgår av domslutet.

Övrigt

Mark- och miljödomstolen har ingen annan uppfattning än parterna beträffande villkor 9. Detta kan alltså upphävas.

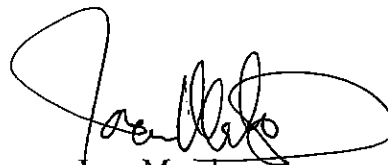
HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV 427)

Överklagande ska ha inkommit till mark- och miljödomstolen senast den 7 februari 2014 men vara ställt till Mark- och miljööverdomstolen.

Prövningstillstånd krävs.

Ulf Kierfalk
rådmann

Joen Morales
tekniskt råd

Handläggande beredningsjurist har varit Martina Albo.

Datum
2013-06-25
Handläggare
Anders Skarstedt
anders.skarstedt@havochvatten.se

Dnr
1168-2012
Direkt
010-698 66 90

Mottagare
Göteborgs Hamn AB
403 38 GÖTEBORG

VÄNERSBORGS TINGSRÄTT
R3

INKOM: 2013-07-16
MÄLN: M 2684-13
AKTBIL:

Dispens från det generella förbudet mot att dumpa avfall i ett vattenområde; här dumpning av muddermassor inom ett område sydsydväst om Vinga, Göteborgs kommun

Beslut

Havs- och vattenmyndigheten meddelar med stöd av 15 kap. 33 § miljöbalken jämte 63 § avfallsförordningen (2011:927) Göteborgs Hamn AB, org nr 556008-2553, (GHAB) dispens att dumpa maximalt 4 000 000 m³ muddermassor i havet inom ett område sydsydväst om Vinga benämnd "Nya Vinga". Området utgörs av delar av den tidigare dumpningsplatsen "SSV Vinga" samt ett nytt angränsande område. För detaljer se bilaga 1-3.

Dispensen gäller från och med den 1 januari 2014 till och med den 31 mars 2024.

Villkor

1. Om inte annat framgår av övriga villkor ska verksamheten, inklusive åtgärder för att begränsa vatten- och luftföroreningar samt andra störningar för omgivningen, bedrivas i överensstämmelse med vad sökanden angivit i ansökningshandlingarna eller i övrigt i ärendet angivit eller åtagit sig.
2. Dumpning inom Nya Vinga ska i första hand ske på den del av bottenytan som tidigare använts för dumpning av massor inom dumpningsplatsen SSV Vinga (se markerat område i sjökort i bilaga 2). Dumpningsplatsen har följande koordinater enligt koordinatsystem WGS84:

1: 57°36.641'N 11°33.504'E

2: 57°37.261'N 11°34.453'E

3: 57°37.233'N 11°34.517'E

4: 57°37.074'N 11°34.244'E

5: 57°36.686'N 11°34.948'E

6: 57°36.328'N 11°34.209'E

3. Dumpning inom resterande del av Nya Vinga (enligt utmärkning på sjökort i bilaga 3) får endast ske efter att det inom ramen för egenkontrollen framkommit att dumpningsplatsen enligt villkor 2 inte längre kan nyttjas. Tillsynsmyndigheten ska godkänna att det nya området tas i anspråk. Resterande del av Nya Vinga har följande koordinater enligt koordinatsystem WGS84:

1: 57°37.493'N 11°34.156'E

2: 57°37.274'N 11°34.588'E

3: 57°37.233'N 11°34.517'E

4: 57°37.261'N 11°34.453'E

5: 57°36.641'N 11°33.504'E

6: 57°36.328'N 11°34.208'E

7: 57°36.240'N 11°34.027'E

8: 57°35.912'N 11°33.875'E

9: 57°35.906'N 11°32.912'E

10: 57°37.044'N 11°33.303'E

4. Dumpning får ske endast under perioden 1/10 – 31/3.
5. Endast muddermassor med halter av farliga ämnen som understiger de halter som angivits i tabell i villkor *8 får dumpas.
6. Inför varje muddringsföretag ska provtagning, analys och utvärdering ske enligt provtagningsplan i syfte att utvärdera om de halter som anges nedan innehålls.

Begränsningsvärden för farliga ämnen*

Analysparameter	Enhet	Halt
Torrsubstans, TS	%	-
Glödförlust, GF	% av TS	-
Arsenik, As	mg/kg TS	45
Kadmium, Cd	mg/kg TS	3
Kobolt, Co	mg/kg TS	60
Krom, Cr	mg/kg TS	70 (Cr III), 0,7 (CrVI)
Koppar, Cu	mg/kg TS	80
Kviksilver, Hg	mg/kg TS	0,7

* 6

Beslut
2013-06-27
Rättelse enl. 26 §
förvaltningslagen
(1986:223)

Björn Sjöberg

Anders Skarstedt

Nickel, Ni	mg/kg TS	100
Bly, Pb	mg/kg TS	110
Zink, Zn	mg/kg TS	360
S:a PCB 7 ¹	µg/kg TS	15
Antracen	µg/kg TS	30
Benzo(a)pyren	µg/kg TS	90
Fluoranten	µg/kg TS	270
Naftalen	µg/kg TS	140
Indeno(1,2,3-c,d)pyren	µg/kg TS	600
Benzo(b)fluoranten	µg/kg TS	150
Benzo(k)fluoranten	µg/kg TS	70
Benzo(g,h,i)perylene	µg/kg TS	70
Fenantren	µg/kg TS	100
Pyren	µg/kg TS	200
Benz(a)antracen	µg/kg TS	110
Chrysen	µg/kg TS	180
Tributyltenn, TBT	µg/kg TS	50
Mineralolja (alifater C16-C35)	mg/kg TS	300

*De värden som anges för metaller avser analys enligt svensk standard.

7. Om inte andra avsättningsmöjligheter står att finna får sprängsten dumpas efter beslut av tillsynsmyndigheten.
8. Dumpning ska ske så att botten karaktär av ackumulations- och mjukbotten bibehålls samt så att återkolonisation underlättas. Muddermassorna ska spridas jämnt över dumpningsplatsen för att undvika att gropar bildas.
9. GHAB ska vid varje dumpningstillfälle dokumentera rådande vind- och strömförhållanden (styrka och riktning) vid dumpningsplatsen. Vidare ska GHAB, vid varje dumpningstillfälle, dokumentera längden och bredden på sedimentplymen. Uppgifterna ska redovisas i den redovisning som framgår av villkor 13 nedan.
10. Massorna ska transporteras till dumpningsplatsen i mudderverk eller täta botten tömmande pråmar som är utrustade med GPS-utrustning för att säkerställa att dumpning sker på rätt plats.

¹ Summan av följande ämnen: PCB 28, 52, 101, 118, 153, 138, 180

11. Kemikalier och oljor som används under arbetet ska lagras och hanteras på ett sådant sätt att spill och läckage undviks och inte orsakar skada eller olägenhet för miljön. Spill ska omgående samlas upp och tas om hand.
12. Tillsynsmyndigheten och Kustbevakningen, Regionledning Sydväst ska informeras om när respektive dumpningsarbete påbörjas och avslutas.
13. GHAB ska 1 gång per år, till tillsynsmyndigheten, inge en samlad redovisning av de dumpningsarbeten samt genomförda kontroller som utförts under föregående år. Den närmare tidpunkten, utformningen samt innehållet i redovisningen får bestämmas av tillsynsmyndigheten.
14. GHAB ska, innan några dumpningsarbeten påbörjas och senast 2 månader innan de avses att påbörjas, redovisa till tillsynsmyndigheten hur egenkontrollen ska bedrivas. Vidare ska egenkontrollen fortlöpande stämmas av med tillsynsmyndigheten.
15. GHAB ska 1 gång per år, till Havs- och vattenmyndigheten, redovisa vissa uppgifter kring de dumpningar som skett under föregående år.
16. Dumpningsområdet ska sjömätas och lodningskarta ska lämnas till Sjöfartsverket 1 gång per år.
17. Utmärkning och signaler ska överensstämma med vad som framgår i Sjöfartsverkets föreskrifter om sjötrafik (SJÖFS 1994:21) samt de internationella sjövägsreglerna till förhindrande av kollisioner till sjöss (IS).
18. Endast GHAB, d.v.s. inga andra aktörer, får använda sig av denna dispens och dispensen avser endast muddermassor som uppkommit inom GHAB:s verksamhet.

Aktuell ansökan

Göteborgs Hamn AB (org nr 556008-2553) har ansökt hos Havs- och vattenmyndigheten om dispens från det generella förbudet mot dumpning av avfall enligt 15 kap. 31 § miljöbalken.

GHAB ansökte den 21 februari 2012 om dispens för dumpning av muddermassor till havs inom ett område sydsydväst Vinga benämnt Nya Vinga samt inom ett område benämnt Hake fjord beläget i Dana fjord/Rivö fjord. Delar av området Nya Vinga överlappar den nuvarande dumpningsplatsen som benämns SSV Vinga.

Ansökan avser möjligheten att inom de närmaste 20 åren dumpa ca 10 miljoner m³ muddermassor vilket i teorin innebär en höjning av dumpningsplatsens bottennivå med i genomsnitt ca 3,2 meter. Mot bakgrund av befintligt vattendjup finns det enligt sökanden således goda marginaler för att bibehålla områdets karaktär av ackumulations- och

mjukbotten. Massorna som avses att dumpas består främst av lösa och finkorniga sediment som lera, silt och sand. I ansökan har uppgivits att även sprängsten kan komma att dumpas.

Efter att Havs- och vattenmyndigheten informerat sökanden om att dumpningsplatsen Hake fjord inte skulle komma att godkännas p.g.a. rådande förutsättningar vad avser vattendjup, sedimentationsförutsättningar och vattenbiologi vid den sökta dumpningsplatsen återkallade GHAB ansökan rörande Hake fjord den 24 augusti 2012.

GHAB har i ansökan uppgett att man i enlighet med länsstyrelsens önskemål är en sammanhängande aktör som tillhandahåller dumpningsplatser för externa aktörer.

Dumpningsplatsen Nya Vinga är belägen inom allmänt vattenområde ca 2 km sydväst om ön Vinga. Områdets area är ca 3,2 km², djupet varierar mellan 45-60 meter och området har sedan slutet av 1960-talet använts som dumpningsplats för muddermassor. Göteborgs Hamn nuvarande dumpningsdispens för områdena SSV Vinga samt Hake fjord är utfärdat av Länsstyrelsen Västra Götalands län 1998-12-22.

Göteborgs hamn är Nordens största hamn med 11 000 fartygsanlöp om året. Det ställs höga krav på en fungerande infrastruktur då hamnen på många sätt är en viktig port in till och ut från den svenska och skandinaviska marknaden samt att hamnen leder till hamnarna längs Göta älv och runt Vänern. Göteborgs hamn och dess farleder är vidare utpekad som riksintresse och Core Port vilket bl. a innebär att hamnen ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra utnyttjandet av den och att den fortsatta utvecklingen av hamnen är av stor betydelse för den europeiska infrastrukturen.

Göteborgs hamn ansvarar för nautisk säkerhet och för att upprätthålla vattendjupen enligt sjökort i det allmänna vattenområdet och den norra farleden (Torshamnsleden till Måvholmsbådan). Vattendjupen upprätthålls genom muddring.

Hamnen är belägen i Göta älvs mynning och i området sker en naturlig sedimentation av bl. a det material som älven för med sig. Genom denna lokalisering finns ett stort och återkommande behov av underhållsmuddring. Sedimentundersökningar i hamnområdet har genomförts regelbundet av Göteborgs Hamn sedan mitten av 1980-talet och utöver kontroller inför respektive muddring genomförs även utökade sedimentkontroller vart 5 år. Sedimentprovtagningar från 2001, 2006, 2009 samt 2011 har visat att TBT är den dimensionerande föroreningen och att problemområdena med halter över 200 µg/kg T främst finns kring Cityvarvet och Eriksberg. Även ämnen som PCB, kadmium, koppar och kvicksilver har visat på förhöjda halter.

Ärendets handläggning

Ansökan har av Havs- och vattenmyndigheten remitterats till Kammarkollegiet, Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Miljö- och klimatinämnden, Göteborgs stad, Sveriges Geologiska Undersökning (SGU), Sjöfartsverket, Sveriges Fisketurismföretagare (SeFF), Sveriges kust och insjöfiskares organisation (SKIFO), Sveriges Fiskares Riksförbund (SFR), Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund, Kustbevakningen, Regionledning Sydväst, Naturvårdsverket, Naturskyddsföreningen (NSF) i Bohuslän samt Världsnaturfonden WWF.

Kammarkollegiet avstår från att yttra sig.

Länsstyrelsen i Västra Götalands län bedömer att det i ansökan redovisade bedömda totala muddringsbehovet för kommande 20 år är alltför lång tid för en varaktig dispens för dumpning av massor i havet. Därför bör bedömt muddringsbehov på 5 respektive 10 års sikt också redovisas. Vidare ska det planerade geografiska upptagningsområdet för aktuella muddermassor definieras tydligare och redovisas. I länsstyrelsens andra yttrande tillstyrker de att GHAB medges dispens för dumpning av muddermassor vid dumpningsplatsen benämnd Nya Vinga under förutsättning att dispensens tidsbegränsas till att gälla som längst till och med år 2023. Dispensens villkor ska omprövas inom 5 år från detta beslut, dock senast under år 2018.

Vidare önskar länsstyrelsen i huvudsak utförligare redovisning runt resursnyttjande av massor både när det gäller dumpning och annat omhändertagande. Detta för att det verkliga behovet av dumpning i havet samt möjlig kapacitet i andra avseenden framgår tydligare. I länsstyrelsens andra yttrande framhålls att förutsättningarna för nyttiggörande av muddermassorna istället för dumpning ska utredas och redovisas vid varje dumpningsföretag och vid större dumpningsföretag ska samråd ske med länsstyrelsen i god tid innan arbetena genomförs.

Vidare ska föroreningsinnehåll i massor från privata eller kommunala muddringsprojekt eller liknande redovisas översiktligt och typ av respektive föroreningsinnehåll i massor från angivna infrastrukturprojekt bör redovisas mera detaljerat och även bedömas om de är lämpliga för dumpning vid föreslagen dumpningsplats. I sitt andra yttrande anser länsstyrelsen att både muddermassornas beskaffenhet och härkomst bör regleras och endast massor från GHAB:s verksamhet som är lämpliga att dumpa på föreslagna dumpningsplatser ska få dumpas. Även andra verksamhetsutövare i Göteborgsområdet med likartad verksamhet bör

kunna utnyttja GHAB:s dispens under förutsättning att villkoren för dispensen är uppfyllda samt att det sker under överinseende av GHAB. Länsstyrelsen i Västra Götalands län bör få medge undantag för dumpning av även andra massor än det som anges ovan förutsatt att kraven avseende föroreningsinnehåll ska vara uppfyllda.

Då bedömning av föroreningsinnehåll i muddermassor främst utgår från Naturvårdsverkets rapport 4914, Bedömningsgrunder för miljökvalitet Kust och Hav, bör detta material ingå i ansökan. Det ska också framgå i ansökan hur prioriterade ämnen enligt vattendirektivet har beaktats vid bedömning av föroreningsinnehåll i muddermassorna och en jämförelse med relevanta internationella bedömningsgrunder för sedimentkvalité t ex OSPAR-konventionen, bör också göras. I länsstyrelsens andra yttrande framförs att föroreningsinnehållet i massorna som ska dumpas på dumpningsplatserna får till och med år 2016 högst uppgå till de nivåer som anges i dispensansökan. Från och med år 2017 och till dess omprövning av villkoren för dispensen sker, ska endast massor med föroreningsinnehåll motsvarande tillståndsklass 3 (tabell 30) och med tydlig avvikelse (tabell 36) enligt ovannämnda rapport få dumpas i havet. Muddermassornas innehåll av TBT får högst uppgå till 100 µg/kg TS och av alifater (>C16-C35) högst 300 mg/kg TS. Man bör även överväga att i dispensen reglera innehållet av andra organiska bekämpningsmedel i muddermassorna som till exempel irgarol. Vid omprövning av dispensens villkor efter 5 år ska både föroreningsnivåerna och valet av parametrar ses över. Sökanden GHAB bör skyndsamt utreda och redovisa långsiktigt alternativ för kvittblivning av förorenade muddermassor, som ej får dumpas i havet.

Då det finns delområden inom den föreslagna dumpningsplatsen Nya Vinga som utgörs av höjdområden/hårdbotten som är olämpliga för dumpning, bör ansökan kompletteras med tillvägagångssätt för att säkerställa att dumpning endast sker på ackumulationsbotten samt att ackumulationsförhållanden även råder efter genomförd dumpning.

Länsstyrelsen anser att ansökan bör omfatta ett alternativ som avser begränsad fortsatt dumpning vid Hake fjord under ytterligare några år eftersom GHAB har behov av en dumpningsplats inomskärs samt för behovet från mindre projekt såsom privata eller kommunala verksamheter. Samtidigt bör ytterligare utredningar genomföras för att finna ett mera varaktigt alternativ för dumpning i inre vattenområde. I sitt andra yttrande anser länsstyrelsen att dumpning av muddermassor får ske vid dumpningsplatsen i Hake fjord till och med år 2016 och att GHAB ska utreda och redovisa förslag på en ny alternativ dumpningsplats inomskärs senast 1 år efter att beslutet om dispens vunnit laga kraft.

Kontrollprogram för verksamheten bör tas fram i samråd med tillsynsmyndigheten. I ansökan bör ett förslag till *samlad kontrollprogram* för verksamheten redovisas, som ska säkerställa att kontroll i lämplig omfattning sker dels av aktuella massor som ska dumpas, dels i samband med att dumpning genomförs, dels för uppföljning av sedimentkvalité och förhållandena på dumpningsplatsen etc. Dessutom ska det framgå hur rapportering till berörda myndigheter ska ske. I sitt andra yttrande anser länsstyrelsen att förslag till kontrollprogram ska lämnas till dem senast 6 månader efter att beslutet om dispens har vunnit laga kraft.

Ansökan bör kompletteras med uppgift om planerad arbetstid under året även för dumpningsplatsen Nya Vinga och motivering till detta. I länsstyrelsens andra yttrande anser de att arbetstiden under året ska begränsas och i huvudsak ske under vinterhalvåret. Länsstyrelsen bör få medge undantag i det här avseendet om det finns särskilda skäl.

GHAB förtydligar att utredningsområde "Modifierad Vinga" som ingick i lokaliseringsutredningen modifierades till det nu sökta alternativet vid Nya Vinga då det i den norra delen fanns mindre höjdområden/hårdbotten områden.

GHAB framför att de har föreslagit ett antal kompletterande analysparametrar till de utökade sedimentprovtagningarna som genomförs vart 5 år. Vidare bedömer sökanden att det inom ramen för arbetet med kontrollprogrammet kan hanteras frågor rörande exempelvis vilka analyser som ska utföras samt hänsyn tas till arbetet inom Bohuskustens vattenvårdsförbund samt vattendirektivets och internationella konventioners ämnen och bedömningsgrunder.

GHAB framhåller att dumpningsbehovet styrs av muddringsbehovet och att hamnen har ett väsentligt behov av en på förhand angiven plats för kontinuerlig avsättning av massor under en längre tidsperiod. En dispens på 5 eller 10 år är alltför kortsiktig och kan inte möta det behov som finns för att hamnen ska kunna fullfölja sitt ansvar som Nordens största hamn. Vidare anser GHAB att en omprövning av dispensens villkor efter 5 år tillsammans med en revidering av begränsningsvärden gällande muddermassors föroreningsinnehåll är alldeles för kortsiktigt, men inser rimligheten i en omprövning av exempelvis begränsningsvärdena utifrån ny kunskap, men då med ett längre tidsperspektiv. Det planerade geografiska upptagningsområdet borde i praktiken innebära Västsverige.

GHAB ser kontinuerligt över möjligheten att nyttja muddermassor för lämpliga ändamål. Inom samma dialog som i dagsläget förs mellan sökanden och länsstyrelsen inför planerade dumpningsföretag finns också utrymme att diskutera eventuella omhändertagningsalternativ. Sökanden har även i ansökan föreslagit ett villkor att tillsynsmyndigheten fortlöpande ska underrättas om planerade mudd- och dumpningsföretag vilket sökanden anser vara tillräckligt.

GHAB motsätter sig tillvägagångssättet att både muddermassors beskaffenhet och härkomst ska villkorsregleras och förordar istället hantering i samråd med tillsynsmyndigheten. Vidare så betonar sökanden att det ej finns någon anledning att särskilja hanteringen av muddermassor från egen regi respektive massor som uppkommit i externa aktörers regi då externa aktörers muddermassor ska uppfylla Göteborgs Hamns villkor i kommande dispens för det alls ska bli aktuellt att få nyttja dumpningsplatsen. Utöver detta är det viktigt att dumpning av muddermassor från externa aktörer sker under överinseende av Göteborgs Hamn. Övervägningar och bedömningar i samband med detta kommer också att ske i samråd med tillsynsmyndigheten.

GHAB ser inte något behov av att ta fram förslag till reviderat kontrollprogram då det av ansökan framgår att befintligt kontrollprogram kommer att revideras samt tas fram i samråd med tillsynsmyndigheten.

GHAB bestrider att dumpning vid dumpningsplatsen Nya Vinga i kommande dispens ska villkoras med begränsning i arbetstid under året då det inte finns några ekologiskt känsliga områden för Nya Vinga.

Miljö- och klimatnämnden, Göteborgs Stad instämmer att Nya Vinga är det bästa lokaliseringsalternativet men framför samtidigt att dumpningsplatsen kanske bör modifieras ytterligare då norra delområden är olämpliga för dumpning på grund av bottenlutningar och bottenförhållanden.

Miljö- och klimatnämnden framför i huvudsak att alternativ mudderdumpningsplats inomskärs, nuvarande dumpningsplatsen Hake fjord, kommer att saknas efter 2013 och att det är olyckligt då det kommer att saknas en utpekad lämplig dumpningsplats för muddermassor från mindre projekt samt att det hade varit lämpligt att besluta om avslutande åtgärder vid dumpningsplatsen.

Miljö- och klimatnämnden anser vidare att föreslagna begränsningsvärden för sediment/muddermassor kan accepteras utifrån vad som är känt idag men att det kan finnas skäl att revidera vissa parametrars begränsningsvärden i framtiden om dispensen kommer att löpa i 20 år. Förslagsvis kan det villkoras om en översyn av begränsningsvärdena efter 10 år. TBT kan vid förslaget begränsningsvärde påverka levande organismer negativt och kunskapsnivån gällande t ex irgarol är låg.

Miljö- och klimatnämnden anser att förslaget villkor 5, i vilket det anges att dumpning ska ske så att bottenens karaktär av ackumulations- och mjukbotten bibehålls och att muddermassor ska spridas jämnt över dumpningsplatsen, är bra, men föreslår att första meningen i villkor 5 förslagsvis ändras till "Dumpning ska ske så att bottenens karaktär av ackumulations- och mjukbotten bibehålls *och att återkolonisation underlättas.*"

GHAB förtydligar att utredningsområde "Modifierad Vinga" som ingick i lokaliseringstuderingen modifierades till det nu sökta alternativet vid Nya Vinga då det i den norra delen fanns mindre höjdområden/hårdbotten områden.

SGU har, på geologisk grund, inget att invända mot att området Nya Vinga används för deponering av rena muddermassor enligt metod som redovisas i remissunderlaget.

I och med att havs- och kustzonsplanering är förestående att fastställas och driftsättas i det marina direktivet bör man därför överväga det lämpliga i att ge en mångårig dispens med fasta villkor som riskerar att föregripa kommande regelverk.

SGU stöder det förslag till provtagning och utvärdering av sediment som utarbetats av GHAB.

GHAB ser inte att reglerna om havs- och kustzonsplanering konkurrerar med aktuell dispensansökan utan ansökan innebär snarare en långsiktig planering av omhändertagande av muddermassor genom deponering på en väl utredd och lämplig plats. Sökanden framhåller den långsiktiga planeringen och det grundläggande behovet av muddring och hantering av muddermassor för hamnens verksamhet och dess fortsatta utveckling.

Sjöfartsverket tillstyrker att dispens för dumpning av muddermassor medges.

SeFF avstår från att yttra sig.

SKIFO anser att landbaserad mottagning av muddermassor i första hand bör förordas. Om mudderdumpning sker i anslutning till nu föreslaget utredningsområde öster om Värngrund, beläget i direkt anslutning till fredningsområdet för hummer ser SKIFO sitt stöd till forskning och hummerns tillväxt som bortkastat.

GHAB framhåller i huvudsak att erfarenhet från långvarig användning av befintligt dumpningsområde vid SSV Vinga visat att miljöpåverkan är temporär samt att återkolonisering sker relativt snabbt. Med tanke på mängden muddermassor och dess ringa föroreningsinnehåll anser sökanden att den sammanvägda kostnaden för omhändertagning på land vida överstiger nyttan.

SFR anser att muddermassorna i första hand bör tas om hand på land och avstyrker medgivande till ansökt tillstånd. För fall tillåtelse detta till trots medges är det av största vikt att det som deponeras inte är kontaminerat.

GHAB bestrider att ansökan avstyrks.

Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund har ej inkommit med yttranden.

Kustbevakningen, Regionledning Sydväst har inget att erinra i ärendet.

Vid ett positivt utlåtande skall rätt utmärkning och signaler överensstämma med vad som framgår i Sjöfartsverkets föreskrifter om sjötrafik (Sjöfs 1994:21) samt de internationella sjövägsreglerna till förhindrande av kollisioner till sjöss (IS).

Naturvårdsverket avstår från att yttra sig.

NSF i Bohuslän anser att avfall ska omhändertas på land i största möjligaste mån men har dock förståelse för svårigheten att hitta en lämplig användning av muddermassor eller plats för deponi på land.

Det som NSF ser som mest problematiskt är den ständiga tillförseln av TBT och andra miljögifter från antifoulingfärger till muddermassorna. Därför ser de gärna att man undersökte möjligheten att deponera eller rena de mest kontaminerade muddermassorna på annat sätt än att dumpa dem i havet.

GHAB framhåller att de föreslagit en sänkning av nu gällande begränsningsvärde för TBT från 200 µg/kg TS till 100 µg/kg TS.

Världsnaturfonden WWF har ej inkommit med yttrande.

Skälen till förslag till beslut

Enligt 15 kap. 31 § miljöbalken är det förbjudet att dumpa avfall i vattenområden. Muddermassor räknas som avfall och omfattas därför av förbudet. Havs- och vattenmyndigheten får genom beslut i det enskilda fallet medge undantag från dumpningsförbudet, om dumpningen bedöms kunna ske utan olägenhet för människors hälsa och miljön. En dispens kan förenas med särskilda villkor.

Havs- och vattenmyndigheten konstaterar att det finns ett stort allmänintresse i att Göteborgs Hamns verksamhet kan upprätthållas. Vidare konstaterar myndigheten att hamnen och dess farleder är utpekade som riksintresse och Core Port vilket bl a innebär att hamnen ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra utnyttjandet av den samt att hamnens fortsatta utveckling är betydelsefull för den europeiska infrastrukturen. I detta ingår med nödvändighet att uppmuddrade massor behöver omhändertas. I det fall dispens för dumpning av muddermassor vid Nya Vinga inte skulle medges skulle den omfattande mängden muddermassor som uppkommer genom de arbeten som beskrivits i ansökan ianspråkta så pass stora landområden att det finns anledning att, även i avsaknad av en tillfredsställande beräkning av vilka kostnader detta skulle medföra för sökanden och vilken alternativ miljöpåverkan som ett deponeringsförfarande skulle medföra, utgå från att den sammanvägda kostnaden för omhändertagande av muddermassor på land skulle överstiga miljönyttan.

Havs- och vattenmyndigheten anser emellertid att det i ljuset av det generella förbud som gäller för dumpning finns anledning att noga överväga under vilka förutsättningar dumpning av muddermassor skulle kunna tillåtas.

Dumpningsplatsen

Dumpningsplatsen benämnd Nya Vinga som är belägen sydsydväst Vinga ligger på allmänt vattenområde och innanför trälgränsen samt Sveriges ekonomiska zon. Vidare överlappar, delvis, dumpningsplatsen den befintliga dumpningsplatsen som benämns SSV Vinga.

Området där dumpningsplatsen är belägen har sedan slutet av 1960-talet använts för dumpning av muddermassor. Därmed finns det omfattande, väl dokumenterad och analyserad kunskap om dumpning och dumpade muddermassors konsekvenser på området inklusive dess effekter på bottenmiljön.

Dispensens giltighetstid

I en dom från Mark- och miljödomstolen, vid Vänersborgs tingsrätt, i mål M 1600-12 från den 8 maj 2013 anser domstolen att en lång giltighetstid, i domen 10 år, ej är förenligt med 63 § avfallsförordningen (2011:927) som anger att en dispens ska avse visst slag av avfall, viss mängd samt tiden, platsen och sättet för dumpningen. Havs- och vattenmyndigheten finner emellertid att det med hänsyn till vad hamnen har anfört om sitt behov av långsiktig underhållsmuddring och de mycket stora mängder massor som beräknas uppkomma i detta fall är rimligt att utgå från att arbetet kommer att behöva pågå under ett stort antal år. En giltighetstid på 20 år för en dumpningsdispens i enlighet med vad sökanden ansökt om anser inte Havs- och vattenmyndigheten vara förenlig med vare sig bestämmelserna i 63 § avfallsförordningen eller ett långsiktigt nationellt havsmiljöarbete och tiden har därför bestämts till 10 år (1 januari 2014 till och med den 31 mars 2024). Myndigheten har därigenom tagit hänsyn till GHAB:s behov av en långsiktig planering med höga krav på en fungerande infrastruktur. Dumpning under dispensens giltighetstid ska kunna utföras årligen under perioden 1/10-31/3

Mängden dumpningsmassor

Länsstyrelsen i Västra Götalands län har anfört att sökanden inför varje dumpningsföretag ska utreda och redovisa alternativ till dumpning. Vidare anser länsstyrelsen att samråd ska ske innan större dumpningsarbeten genomförs. Havs- och vattenmyndigheten delar sökandens bemötande att det är en grundläggande förutsättning att det faktiskt finns ett faktiskt behov för nyttiggörande av muddermassor men att det också kontinuerligt ses över möjligheten att nyttja muddermassorna för lämpligt ändamål. Vidare för sökanden redan idag en dialog inför planerade

dumpningsföretag där det även kan inrymmas diskussion runt eventuella omhändertagningsalternativ.

Havs- och vattenmyndigheten har beslutat om en maximal volym muddermassor om 4 000 000 m³. Myndigheten har under ärendets handläggning bett sökanden specificera mängden muddermassor som avses att dumpas inom fem respektive tio år för att på så vis kunna bedöma behov av maximal tillåten volym muddermassor samt yta för dumpning. Någon sådan specificering har inte getts in till myndigheten. Den beslutade maximala volymen muddermassor, 4 000 000 m³, här av Havs- och vattenmyndigheten uppskattats. Enligt ansökan underhållsmuddrar GHAB med ca 3 – 5 års mellanrum. Om varje underhållsmuddring genererar ca 100 000 – 200 000 m³ massor, som det är angivet i ansökan, beräknas det uppkomma maximalt ca 600 000 m³ på 10 år. Vidare framgår av ansökan att det planeras ett antal arbeten inom hamnen under 20 år som totalt kommer att generera ca 5 – 7 miljoner m³ massor, där det enda exempel som anges i ansökan är nymuddring och byggnation av hamn vid Risholmen. Enligt uppgifter på GHAB:s hemsida beräknas inte Risholmen genomföras förrän tidigast år 2030.

Yta för dumpning

Som motivering till föreslagen bottenyta, 3,2 km², har sökanden vidare angett att precisionen vid dumpning kräver ett stort område för att säkerställa att massorna hamnar på rätt plats, speciellt vid svåra väderförhållanden. Då dispensen inte gäller för 20 år utan för dumpning under maximalt 10 år och för en betydligt mindre mängd massor än vad sökanden uppskattat i sin ansökan menar Havs- och vattenmyndigheten att det är rimligt att dumpningarna i första hand sker i anslutning till de redan dumpningspåverkade bottenområdena.

Bottenförhållanden på dumpningsplatsen

Det bör eftersträvas att muddermassorna dumpas i ett jämt lager över platsen. Dumpning ska ske så att botten karaktär av ackumulations- och mjukbotten bibehålls för att underlätta återkolonisationen samt för att undvika sedimentspridning på grund av strömförhållandena på botten.

Sökanden har i sitt bemötande av Havs- och vattenmyndighetens underrättelse om beslut bestridit indelningen av dumpningsområdena enligt villkor 2 och 3. Vidare har sökanden framfört synpunkter Havs- och vattenmyndighetens förslag till villkor om att bottenytan inte får höjas med mer än 7 meter. Havs- och vattenmyndigheten vill med anledning av detta förtydliga att syftet med att sprida de dumpade muddermassorna jämt över dumpningsplatsen är att botten karaktär av ackumulations- och mjukbotten ska bibehållas för att underlätta återkolonisationen och för att

undvika att gropar bildas. Myndigheten menar dock att det område som tidigare har påverkats av dumpning, d v s det område som tidigare har ingått i SSV Vinga, i första hand ska användas och att dumpningarna sedan successivt övergår i de nya områdena inom Nya Vinga. Inom ramen för egenkontrollen borde det vara möjligt att bedöma när det nya dumpningsområdet behöver tas i anspråk för att uppfylla övriga villkor i dispensen. Havs- och vattenmyndigheten väljer dock att ta bort villkoret om att bottenytan inte får höjas med mer än 7 meter. GHAB framför även i sitt bemötande att de har svårt att förstå om det är Havs- och vattenmyndighetens mening att hamnen i efterhand och på mekanisk väg ska säkerställas att inga gropar bildas. Havs- och vattenmyndigheten vill förtydliga att detta inte är myndighetens avsikt utan att villkoret kan säkerställas i samband med de årliga sjömätningarna av dumpningsplatsen och genom planering av de framtida dumpningarna.

Tidpunkt för dumpning

Havs- och vattenmyndigheten har i huvudsak gjort samma bedömning som länsstyrelsen vad gäller begränsning i arbetstid för att dumpa massor vid Nya Vinga. Myndigheten anser att arbetstiden ska begränsas till att gälla från 1/10 till 31/3. Sökanden bestrider däremot att dumpning vid Nya Vinga ska villkoras med begränsning i arbetstid då det inte finns några ekologiskt känsliga områden vid platsen. Havs- och vattenmyndigheten menar att begränsningar i hur och när dumpning får utföras inte enbart är avhängigt om det finns ekologiskt känsliga områden i anslutning till dumpningsplatsen. Rent generellt är den biologiska aktiviteten i havet lägre under perioden 1/10-31/3 varför myndigheten har bedömt att det är rimligt att begränsa dumpningarna till denna tidsperiod. Med denna tidsbegränsning bedömer Havs- och vattenmyndigheten att inskränkningar på friluftslivet också kan undvikas. Havs- och vattenmyndigheten har vidare bedömt, mot bakgrund av begränsningen i tid, att dispensen inte behöver förses med begränsningsvärden i form av grumlighet eller vind-/strömstyrka.

Länsstyrelsen framför i sitt yttrande att de ska få medge undantag från arbetstiden för dumpning om det finns särskilda skäl. Då begränsning i arbetstid för dumpningen utgör en så viktig del i förutsättningen för att kunna dumpa utan fara för miljön bedömer Havs- och vattenmyndigheten att det är olämpligt att länsstyrelsen i sin tur ska kunna medge ändringar av vad Havs- och vattenmyndigheten beslutat om.

Miljökvalitetsmål och miljökvalitetsnormer med avseende på farliga ämnen och metaller m.m.

Sverige har 16 miljökvalitetsmål som beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet ska leda till². Riksdagens definition av miljökvalitetsmålet Giftfri miljö är som följer; "Förekomsten av ämnen i miljön som har skapats i eller utvunnits av samhället ska inte hota människors hälsa eller den biologiska mångfalden. Halterna av naturfrämmande ämnen är nära noll och deras påverkan på människors hälsa och ekosystemen är försumbar. Halterna av naturligt förekommande ämnen är nära bakgrunds nivåerna." Vidare är riksdagens definition av miljökvalitetsmålet Hav i balans samt levande kust och skärgård följande; "Västerhavet och Östersjön ska ha en långsiktigt hållbar produktionsförmåga och den biologiska mångfalden ska bevaras. Kust och skärgård ska ha en hög grad av biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Näringar, rekreation och annat nyttjande av hav, kust och skärgård ska bedrivas så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar."

Som en del i uppfyllandet av miljökvalitetsmålen Giftfri miljö samt Hav i balans samt levande kust och skärgård bör Havs- och vattenmyndighetens beslut gällande bl. a. dumpningsdispenser medverka till en minskad tillförsel av förorenande ämnen som muddermassor innehåller till vattenområden. Det bedöms inte möjligt att i Västra Götalands län varken uppfylla målet Giftfri miljö eller Hav i balans samt levande kust och skärgård till år 2020. Gällande Giftfri miljö finns det ämnen med särskilt farliga egenskaper och som används i dag, exempelvis bly, kvicksilver och kadmium, som behöver fasas ut. De föroreningar som redan finns i miljön och som har en lång nedbrytningstid kommer att vara mycket svåra att åtgärda. Exempelvis så innehåller vissa fiskarter för mycket miljöföroreningar som PCB:er, dioxiner och kvicksilver.

Som ett led i genomförandet av havsmiljödirektivet (direktiv 2008/56/EG) har Havs- och vattenmyndigheten i juli 2012 antagit föreskrifter om vad som kännetecknar god miljöstatus samt miljökvalitetsnormer med indikatorer för Nordsjön och Östersjön för havsmiljön (HVMFS 2012:18). En övergripande miljökvalitetsnorm som innebär att god miljöstatus ska uppnås i alla EU:s marina vatten till år 2020 framgår redan av 17 § havsmiljöförordningen (2010:1341). Vad detta tillstånd innebär som kan vara relevant för bottenpåverkan och farliga ämnen i havsmiljön, vilket kan vara särskilt relevant i detta fall har specificerats genom kvalitativa beskrivningar i HVMFS 2012:18 Bilaga 2 del A. God miljöstatus kännetecknas i dessa delar av att följande förhållanden råder med avseende på bottenförhållanden;

² www.miljomal.nu (2013-04-04)

- den samlade fysiska påverkan på havsbottenssubstratet från verksamheter ligger på en nivå som ger förutsättningar för bentiska samhällen och associerade arter att upprätthålla sina ekologiska strukturer och funktioner och
- att det bentiska samhällets ekologiska funktioner, artdiversitet och förekomst av arter upprätthålls

samt när det gäller koncentrationer av farliga ämnen av att;

- koncentrationerna av farliga ämnen i relevant matris (biologisk vävnad, sediment eller vatten) förekommer i halter som inte bedöms ge upphov till negativa effekter på biologisk mångfald och ekosystem och av att
- farliga ämnen inte orsakar oacceptabla biologiska effekter på individ-, populations-, samhälls-, eller ekosystemnivå.

Vidare gäller som miljö kvalitetsnorm att koncentrationer av farliga ämnen i havsmiljön inte får överskrida de värden som anges i direktiv 2008/105/EG om miljö kvalitetsnormer inom vattenpolitikens område (HVMFS 2012:18 Bilaga 3, B.1).

Havs- och vattenmyndigheten anser att en hållbar utveckling måste utgå från de nationella miljö kvalitetsmålen och att starkt förorenade sediment därför ska omhändertas och destrueras. Även om de förorenade sedimentmassorna placeras på s.k. ackumulationsbottnar finns svårigheter med att förhindra och/eller kontrollera resuspension från området. Resuspenderat sediment kan spridas över mycket stora områden vilket kan leda till att organiska miljögifter och tungmetaller kan tas upp av plankton, bottenfauna och fisk. Tungmetaller och organiska miljögifter är starkt partikelbundna men om partiklarna är små till storleken kan de dels sedimentera långsamt och därmed spridas över stora områden och dels ätas av djurplankton och bottenfauna vilket leder till att föroreningarna kan införlivas i näringsväven³.

Begränsningsvärden för farliga ämnen

TBT är ett av flera styrande ämnen vid bedömning och tillståndsgivning för dumpning. Havs- och vattenmyndigheten har i detta fall beslutat att maximal halt av TBT i sediment som får dumpas är 50 µg/kg TS och frångår därför det värde som föreslagits av sökanden (100 µg/kg TS). Att den halt TBT som får finnas i massor som dumpas satts till 50 µg/kg TS grundar sig i följande resonemang.

³ Holmes, J. A. 1986. The impact of dredging and spoils disposal on Hamilton Harbor fisheries: Implications for rehabilitation. Can. Tech. Rep. Fish. Aquat. Sci. 1498: 1-155.

Tennorganiska föreningar (och då framför allt TBT) har karakteriserats som en av de mest giftiga substanser som släppts ut i miljön, fullt jämförbara med dioxiner⁴. Redan i mycket små doser ger föreningarna upphov till allvarliga skador på det marina livet (på framför allt bottendjur som snäckor och musslor). TBT är även en alltigenom antropogen förening som överhuvudtaget inte ska finnas i havssediment. Nedbrytningstiden för TBT i sediment, halveringshastigheten, sträcker sig mellan ca 1 år och ca 2 – 5 år beroende på lokala syreförhållanden. Numera är ämnet förbjudet i båtbottnfärger, som tidigare varit det huvudsakliga användningsområdet, men TBT finns kvar i sediment och bedöms fortfarande tillföras vattenmiljön t.ex. i samband med båtupptag. Effekter av TBT mäts årligen inom bl.a. det nationella övervakningsprogrammet, och påvisas i form av t.ex. imposex hos nätsnäckor (se t.ex. Havet 2011). TBT är också ett av de ämnen som ska beaktas vid bedömning av kemisk status inom vattenförvaltningen (se direktiv 2008/105/EG), men det har även uppmärksamats genom t.ex. OSPAR⁵.

Från den inledande bedömningen av miljötillståndet som Havs- och vattenmyndigheten har genomfört som en del av genomförandet av havsmiljödirektivet kan man dra slutsatsen att god miljöstatus inte nås om man utgår från befintliga halter av TBT i sediment, vilket indikerar att åtgärder behöver vidtas⁶.

Enligt en regional studie av imposex på "vattenförekomstnivå" (d.v.s. 300–1500 m från småbåtshamnar) i Västra Götaland varierar frekvensen påverkade honor mellan 15–83%, d.v.s. ingen lokal är helt opåverkad⁷. Vid åtta av tolv lokaler är förhållandena att betrakta som "måttliga", om man utgår från bedömningsgrunder framtagna inom OSPAR. Även 50 µg/kg TS är ur vattenmiljöperspektiv egentligen ett för högt värde, eftersom effekter sker vid betydligt lägre halter än så. Negativa effekter kan inte uteslutas redan vid halter kring 1 µg/kg torrsvikt⁸. Detta senare värde bedöms dock överskridas på de flesta platser, även i utsjön.

⁴ Müller, M.D., Renberg, L. & Rippen, G., 1989. Tributyltin in the environment – sources, fate and determination: an assessment of present status and research needs. *Chemosphere* 18, 2015–2042.

Stewart, C., de Mora, S.J., Jones, M.R.L. & Miller, M.C., 1992. Imposex in New Zealand neogastropods. *Mar. Pollut. Bull.* 4, 204–209.

⁵ Convention for the Protection of the Marine Environment of the North East Atlantic, även kallad Oslo Paris konventionen

⁶ God Havsmiljö 2020. Marin strategi för Nordsjön och Östersjön. Del 1. Inledande bedömning av miljötillstånd och socioekonomisk analys. Havs- och vattenmyndigheten. Rapport 2012:19.

⁷ Magnusson M & Hilvarsson A. 2012. Effekter av TBT i Västra Götalands län 2011 – en studie av förekomst av imposex. Marine Monitoring AB.

⁸ Environmental Quality Standards (EQS) Substance Data Sheet Priority Substance No. 30 Tributyltin compounds (TBT-ion) Final version Brussels, 15 January 2005

Det är således mycket viktigt att hålla nere halterna av TBT i det material som deponeras i marin miljö, men samtidigt rimligt att även beakta vilka halter som generellt förekommer i ytsediment vid dumpningsplatsen.

NV rapport 4914 anger värden som kan användas som stöd vid tolkning av miljöövervakningsdata, bland annat metaller och organiska miljögifter. För dessa ämnen bygger bedömningsgrunderna dock på en s.k. statistisk tillståndsklassning, dvs anger fördelning av halter med utgångspunkt från de miljöövervakningsdata som funnits tillgängliga. De har inte tagits fram med utgångspunkt från vilka halter som anger en risk för effekter. Värdena delas i rapporten in i fem klasser, varvid klass 4 bedöms motsvara normalt förekommande halt i urbaniserade regioner. I dessa bedömningsgrunder saknades dock värden för TBT, men enligt en remiss⁹ från Naturvårdsverket 2011 föreslås värden mellan 24 och 100 µg/kg representera klass 4 ("stor avvikelse"). I det aktuella fallet finns det också regionala övervakningsdata att jämföra med. Enligt 2006 års undersökningar på sediment genomförda av Bohuskustens vattenvårds-förbund, varierar TBT-halterna kraftigt i Göteborgsområdet. Högst halter påträffades i Eriksberg (660 µg/kg TS) och Arendal (460 µg/kg TS), och lägst i Danafjord (6,6 µg/kg TS) och Skalkorgarna (17 µg/kg). Vid Vinga uppmättes 47 µg/kg TS och medianhalten för de sex lokaler som undersöktes låg på 36 µg/kg TS, vilket är på ungefär samma nivå (32 µg/kg TS) som maximalt har uppmätts i utsjösediment i samband med 2008 års nationella undersökningar. Det begränsningsvärde som anges i detta beslut grundar sig på en strävan efter att det material som deponeras vid Vinga inte uppenbart ska innehålla högre halter än de halter som nu råder i området, dvs åtminstone inte överstiga 50 µg/kg TS.

Havs- och vattenmyndigheten har vidare beslutat att för krom specificera två olika värden med avseende på oxidationstal (III respektive VI). Oxidationstalet hos krom har en avgörande betydelse för vilka risker för bottenlevande organismer som uppstår. Förekomstformen styrs bland annat av miljöns redox potential och denna kan förändras vid muddring, transport och dumpning. Sökandens ursprungliga förslag (72 mg/kg) beslutas därför gälla enbart för Cr(III) (efter avrundning), och har kompletterats med ett begränsningsvärde för Cr(VI) på 0,7 mg/kg TS, i enlighet med Naturvårdsverkets förslag på gränsvärden för särskilt förorenande ämnen¹⁰.

⁹ Det förfarande som valdes för TBT avviker dock något från det som normalt tillämpats, eftersom vid jämförelse med andra ämnen, en större andel av proverna kommer från mer påverkade områden, såsom hamnar och marinor.

¹⁰ Naturvårdsverket 2008 Förslag till gränsvärden för särskilda förorenande ämnen. Stöd till vattenmyndigheterna vid statusklassificering och fastställande av MKN. Rapport 5799.

För kvicksilver har Havs- och vattenmyndigheten beslutat ett något strängare begränsningsvärde än det som föreslagits av sökanden. Kvicksilverhalterna i den akvatiska miljön (i synnerhet i fisk) är överlag förhöjda i jämförelse med de halter som indikerar en risk för effekter varför det är viktigt att begränsa ytterligare spridning. Enligt 2006 års undersökningar på sediment genomförda av Bohuskustens vattenvårdsförbund, uppmättes ca 0,2 mg/kg Hg vid Vinga. Det begränsningsvärde som beslutats här (0,7 mg/kg) motsvarar dock den halt som troligen kan anses säker med avseende på risk för påverkan på bottenlevande organismer, enligt ett av EU kommissionen publicerat bakgrundsdokument för bedömningar inom vattenförvaltningen¹¹.

För polycykliska aromatiska kolväten (PAH) har sökanden angivit ett värde som enbart utgår från summan av PAH11 och som motsvarar gräns mellan klass 4 och 5. Havs- och vattenmyndigheten har istället valt att för varje enskild substans specificera ett begränsningsvärde. Detta eftersom det annars finns risk för att man vid utvärderingar baserar summan på andra PAH:er än de som avses. Dessutom varierar toxiciteten mellan olika PAH:er och en summa skulle kunna dölja faktiskt förhöjda risker relaterat till förhöjd förekomst av enskilda ämnen. Ytterligare en substans i samma ämnesgrupp, naftalen, har också lagts till, eftersom det är ett prioriterat ämne enligt direktiv 2008/105/EG. De PAH för vilka begränsningsvärden specificeras ingår dock normalt i de analyspaket som tillhandahålls; varför detta inte bedömts innebära några ytterligare analyskostnader för sökanden.

De värden som beslutats för enskilda PAH:er baseras i de flesta fall (gäller antracen, fluoranten, indeno(1,2,3,c,d)pyren, fenantren, chrysen, pyren och bens(a)antracen) på de gränser mellan klass 4 och 5 som anges i NV rapport 4914. För naftalen saknas ett sådant jämförande värde, och för benso(a)pyren, benso(b)fluoranten, benso(k)fluoranten och benso(g,h,i)perylene bedöms dessa nivåer (180, 400, 160 respektive 350 µg/kg TS) inte tillräckligt skyddande för att undvika risk för effekter på bottenlevande organismer, enligt de värden som tagits fram i liknande men reviderade bakgrundsdokument som omnämnts i stycket relaterat till kvicksilver¹². Det effekterelaterade värdet för naftalen (138 µg/kg TS)

¹¹ Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive Environmental Quality Standards (EQS) Substance Data Sheet. Priority Substance No. 21 Mercury and its Compounds CAS-No. 7439-97-6. Final version Brussels, 15 January 2005

¹² Bakgrundsdokumentet har nyligen uppdaterats utifrån ny kunskap och med utgångspunkt från ny vägledning på området (Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive (2000/60/EC) Guidance Document No. 27. Technical Guidance For Deriving Environmental Quality Standards. Technical Report - 2011 - 055; European Commission, ISBN : 978-92-79-16228-2), samt

bedöms sällan överskridas i ytsedimenten i området enligt Bohuskustens vattenvårdsförbunds mätvärden¹³ och har också legat till grund för beslut om begränsningsvärde för denna substans. För benso(a)pyren och benso(k)fluoranten förekommer överskridanden av det effektrelaterade värdet (91,5 µg/kg TS respektive 67,5 µg/kg TS) längs Bohuskusten men inte vid Vinga¹⁴, och de begränsningsvärden som beslutats (90 µg/kg TS respektive 70 µg/kg TS) hamnar båda i klass 4 enligt NV 4914.

Överskridanden för benso(b)fluoranten och benso(g,h,i)perylen tycks dock förekomma frekvent, vid jämförelse med effektrelaterade värden (70,7 respektive 4,2 µg/kg TS). Därför har även här hänsyn tagits till vilka halter som redan förekommer generellt och vid Vinga¹⁵. De begränsningsvärden som beslutats för dessa ämnen (150 µg/kg TS respektive 100 µg/kg TS) motsvarar gräns mellan klass 3 och 4 enligt NV 4914.

Dumpning av sprängsten

Utifrån vad som står beskrivet i ansökan framgår det ej om det är GHAB och/eller externa aktörer som har ett behov av att dumpa sprängsten vid dumpningsplatsen. Utgångspunkten är att inget material ska dumpas på havsbotten. Eftersom sprängsten är en naturresurs som det bör hushållas med anser Havs- och vattenmyndigheten att den i första hand bör användas i andra konsumtionssammanhang, d.v.s. nyttiggöras alternativt omhändertas på land. Havs- och vattenmyndigheten har i likhet med sökandens förslag gällande villkor 7 ändrat villkorets innebörd till att sprängsten får dumpas i undantagsfall först när det inte finns andra avsättningsmöjligheter.

Dokumentation av sedimentspridning

Havs- och vattenmyndigheten anser att det är olämpligt att dumpa muddermassor vid svåra väderförhållanden eftersom det innebär en ökad risk för spridning av dumpningsmassorna utanför det område som omfattas av dumpningsdispensen. I förslaget till beslut som kommunicerades fanns ett villkor om att dumpning inte fick ske om det blåste mer än 6 m/s vid SMHI:s station Vinga. GHAB har invänt att villkoret är för snävt satt eftersom det 80 % av tiden blåser mer än 6 m/s vid Vinga under perioden 1/10-31/3. Havs- och vattenmyndigheten har tagit till sig av denna synpunkt och väljer att inte ta med något villkor om att dumpning inte får ske vid vissa vindförhållanden. Istället har vi lagt till ett särskilt villkor om dokumentation och kontroll av sedimentspridningen i

granskats av SCHER (Scientific Committee on Health and Environmental Risks), ; Naphthalene EQS dossier 2011; PAH-5-6-rings EQS dossier 2011

¹³ Med undantag för en lokal i Byfjorden, dock utanför sökandens verksamhetsområde

¹⁴ 62 µg/kg TS respektive 47 µg/kg TS

¹⁵ 120 µg/kg TS

samband med dumpningarna. Havs- och vattenmyndigheten menar att GHAB vid varje dumpningstillfälle ska dokumentera rådande vind- och strömförhållanden (styrka och riktning) vid dumpningsplatsen (för vind kan SMHI:s mätstation Vinga användas). Vidare ska GHAB, vid varje dumpningstillfälle, dokumentera längden och bredden på sedimentplymen. Genom denna uppföljning erhåller både GHAB och tillsynsmyndigheten kunskap om hur olika förhållanden påverkar sedimentspridningen i samband med dumpningarna och vilka situationer som eventuellt ska undvikas för att minimera risken för att dumpade massor sprids utanför det tillståndsgivna dumpningsområdet. Hur dokumentation och kontroll ska gå till ska framgå av GHAB:s egenkontroll. Redovisningen av utförd kontroll ska ske i den samlade redovisningen som ska ske 1 gång per år.

Redovisningar och egenkontroll

Dumpningsverksamheter enligt 15 kap. miljöbalken omfattas av kravet på egenkontroll i 26 kap 19 § miljöbalken. Verksamheten omfattas inte av förordning (1998:901) om verksamhetsutövares egenkontroll eller miljöbalkens krav på årlig miljörapport. Sverige har enligt Helsingforskonventionen, OSPAR-konventionen och Internationella sjöfartsorganisationen (IMO) åtagit sig att årligen redovisa vilka mängder muddermassor som dumpats inom Sveriges sjöterritorium.

Havs- och vattenmyndigheten anser mot bakgrund av ovanstående att det är rimligt med ett särskilt villkor om att GHAB 1 gång per år upprättar en samlad redovisning av dumpningsverksamheten under perioden. Av redovisningen ska framgå vilka kontroller som utförts och resultaten av dessa. Den närmare utformningen av och innehållet i redovisningen får bestämmas av tillsynsmyndigheten efter samråd med GHAB. Det bör särskilt uppmärksammas om redovisningen kan samordnas med annan typ av redovisning som GHAB är skyldig att utföras enligt andra bestämmelser i miljöbalken. För att tydliggöra olika rapporteringar samt att det kan handla om olika uppgifter har Havs- och vattenmyndigheten valt att ha två villkor om redovisning av uppgifter. De uppgifter som ska rapporteras direkt till Havs- och vattenmyndigheten har sitt ursprung i Sveriges internationella åtaganden rörande dumpningsrapportering. Vilka uppgifter det handlar om kommer att meddelas i god tid innan rapporteringen ska vara genomförd.

I förslaget till beslut som kommunicerades angavs att ett kontrollprogram skulle lämnas till tillsynsmyndigheten senast 6 månader efter att dispensen vunnit laga kraft. Havs- och myndigheten har valt att omformulera villkoret för att förtydliga att innan några dumpningsarbeten påbörjas ska GHAB redovisa hur de avser att bedriva sin egenkontroll. Egenkontrollen ska säkerställa att kontroll sker av aktuella massor som dumpas samt kontroller i samband med att dumpning genomförs. Vidare ska egenkontrollen

säkerställa att det sker kontroller för uppföljning av sedimentkvalitet och förhållanden på dumpningsplatsen etc. Havs- och vattenmyndigheten bedömer att det är lämpligt att följa upp resuspensionen från området, genomföra siktdjups- och grumlingsmätningar (innan, under samt viss tid efter dumpningarna). Vidare är det lämpligt att det av egenkontrollen framgår hur sökanden säkerställer att muddermassorna hamnar på avsedd plats samt en långsiktig planering av hur dumpningsområdet är tänkt att tas i anspråk. Egenkontroll är en ständigt pågående och utvecklande verksamhet. Utformningen av egenkontrollen stäms lämpligen av fortlöpande med tillsynsmyndigheten som enligt 26 kap miljöbalken kan meddela förelägganden eller förbud om den bedömer att egenkontrollen inte är tillräcklig. Även om det är upp till GHAB att ta fram en lämplig egenkontroll anser Havs- och vattenmyndigheten att det finns skäl att meddela ett villkor om att en beskrivning av egenkontrollen ska redovisas till tillsynsmyndigheten senast 2 månader innan dumpningsarbetena ska påbörjas. Detta hindrar inte GHAB att snarast påbörja en diskussion om utformningen av egenkontrollen med tillsynsmyndigheten.

Externa aktörer

Av miljöbalken framgår i 15 kap 31 § att avfall inte får dumpas inom Sveriges sjöterritorium och ekonomiska zon. Av 33 § i samma kapitel jämfört med 63 § i avfallsförordningen framgår att Havs- och vattenmyndigheten genom beslut i det enskilda fallet får meddela dispens från dumpningsförbudet om avfallet kan dumpas utan olägenhet för människors hälsa och miljön. Redan av lagtexten framgår att prövning ska ske genom beslut i varje enskilt fall. Havs- och vattenmyndigheten anser inte att det är i överensstämmelse med miljöbalken att en dumpningsdispens som medelats en viss verksamhet och som har dimensionerats utifrån denna verksamhets behov och möjlighet att omhänderta avfall i form av muddermassor utnyttjas av andra parter utan att detta särskilt prövas genom separat dispensprövning. För att detta ska framstå som tydligt har ett villkor fastställts med denna innebörd.

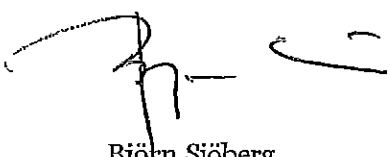
Upplysningar

Havs- och vattenmyndigheten gör ingen prövning av frågan om rådighet över vattenområdet. Beslut och dispens befriar vidare inte sökanden från krav på att inhämta medgivande från ägaren av vattenområdet eller bestämmelserna om anmälnings- eller tillståndsplikt enligt 11 kap. miljöbalken. Havs- och vattenmyndigheten erinrar om att andra nödvändiga tillstånd ska inhämtas.

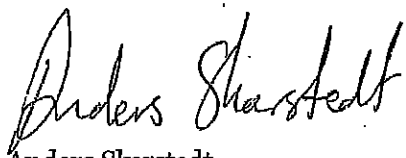
Sökanden GHAB ansvarar för att alla entreprenörer får kännedom om och efterlever de villkor som gäller för detta beslut.

Detta beslut kan överklagas till Mark och- miljödomstolen i Vänersborg, se besvärshänvisning i bilaga 4.

Detta beslut har fattats av avdelningschefen Björn Sjöberg efter föredragning av utredaren Anders Skarstedt. I den slutliga handläggningen av ärendet har även deltagit enhetschefen Ann Lundström, verksjuristen Karin Wall samt utredarna Ann-Sofie Wernersson, Bengt Fjällborg och Ingemar Andersson.

Björn Sjöberg

Anders Skarstedt

Bilagor:

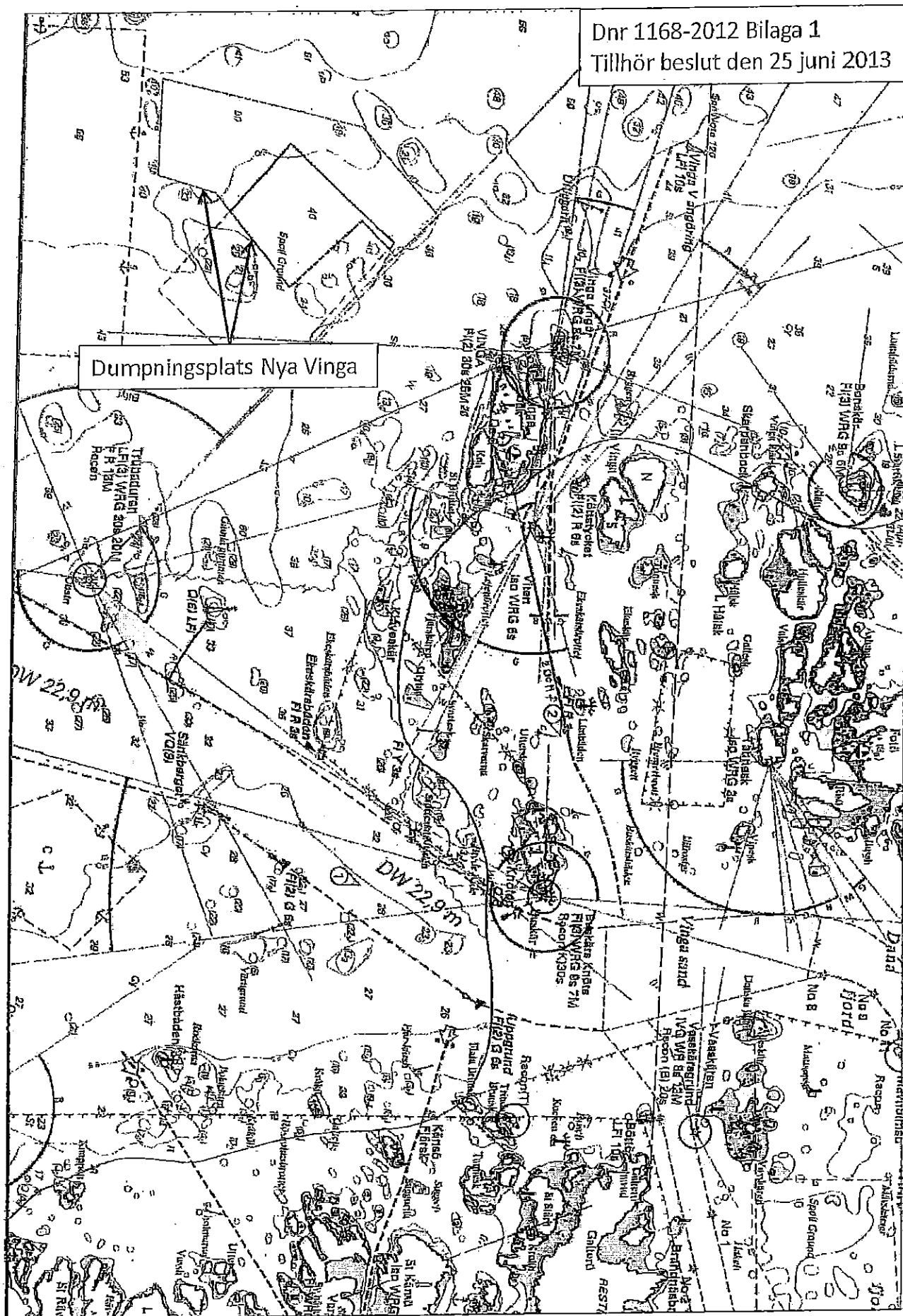
1. Översiktskarta över dumpningsplatsen Nya Vinga
2. Sjökort över dumpningsplatsen Nya Vinga enligt villkor 2
3. Sjökort över dumpningsplatsen Nya Vinga enligt villkor 3
4. Besvärshänvisning
5. Delgivningskvitto

Kopia:

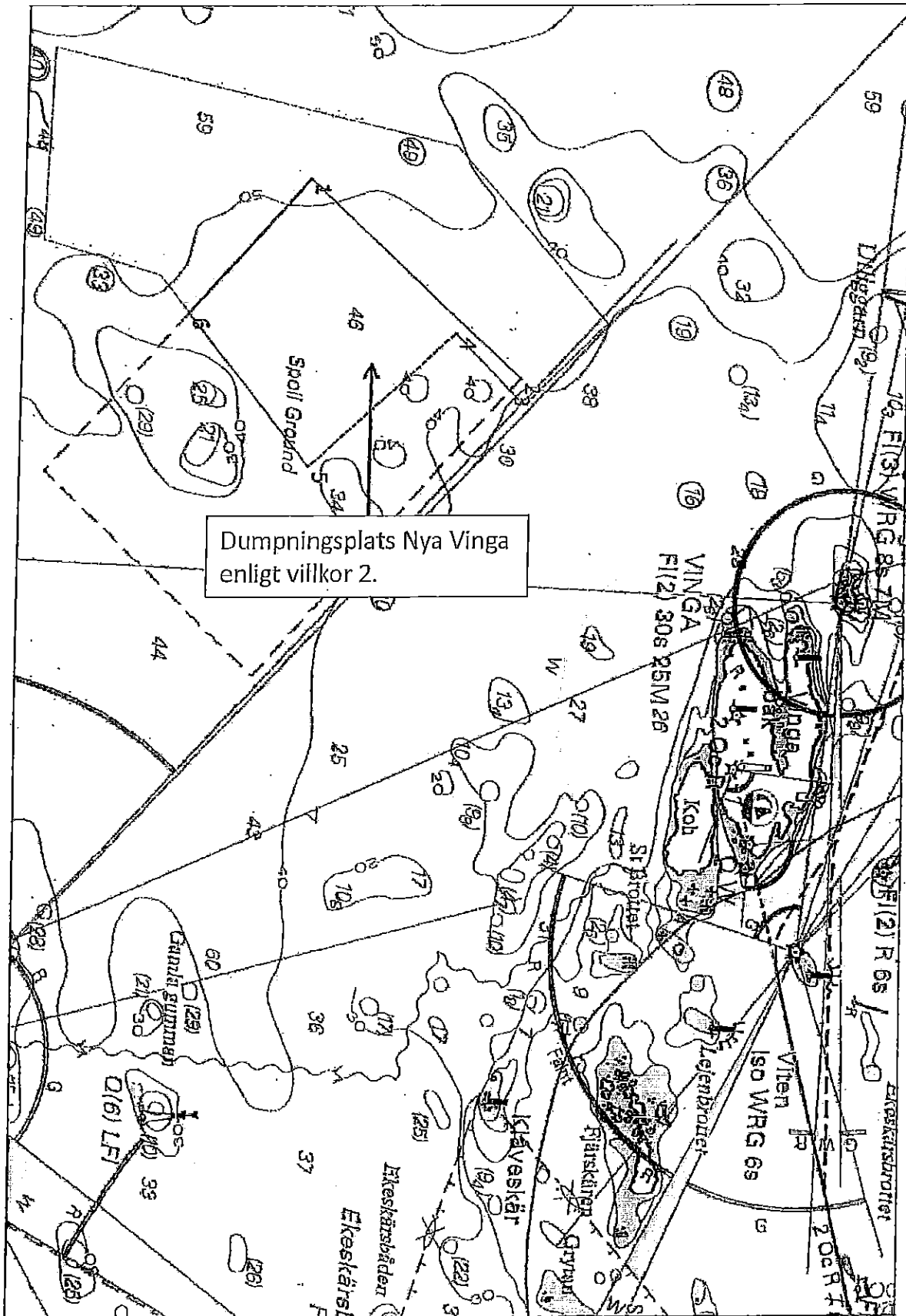
Advokatfirman Vinge KB, Maria Paijkull, Box 11025 404 21 Göteborg

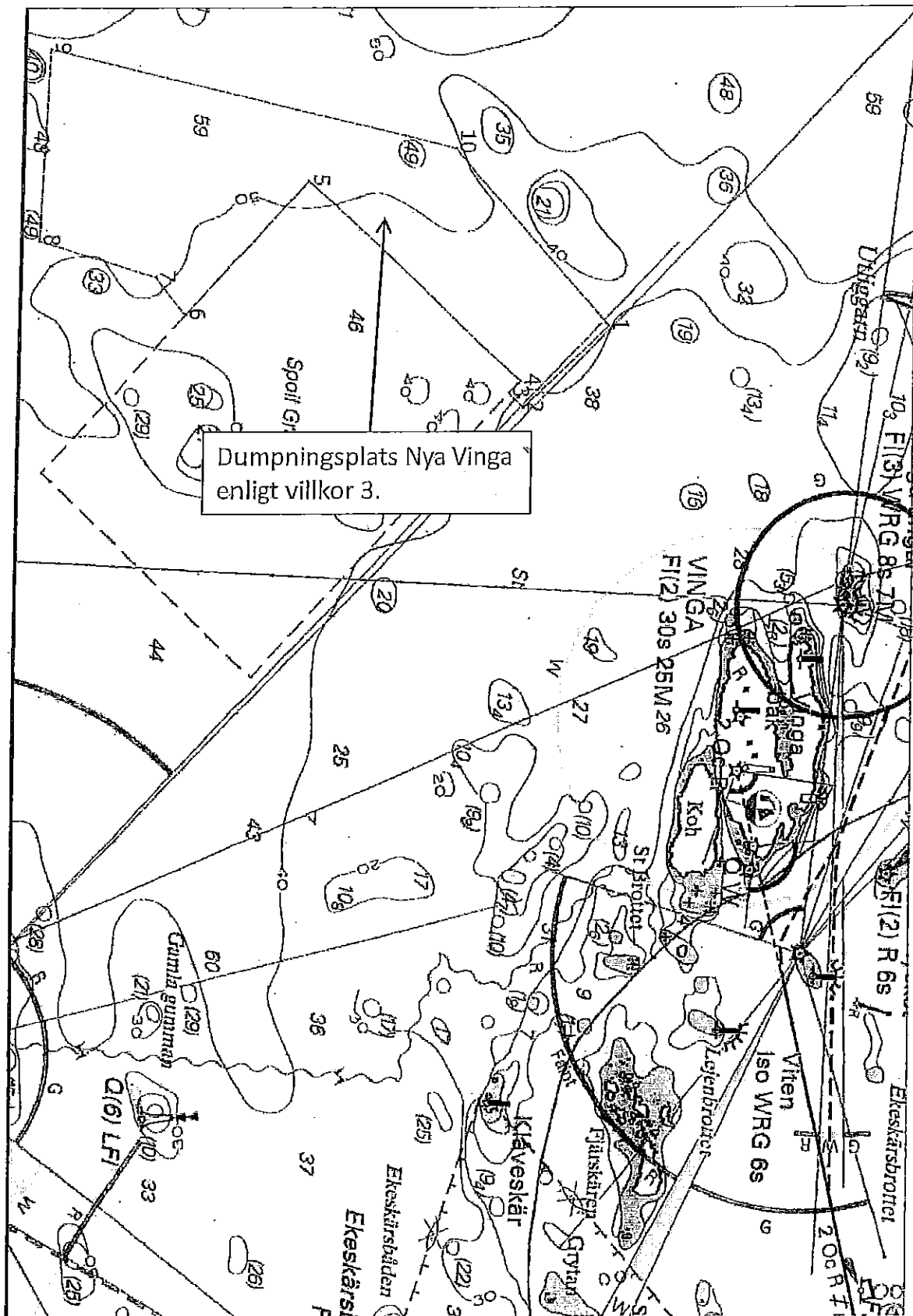
Dnr 1168-2012 Bilaga 1
Tillhör beslut den 25 juni 2013

Dumpningsplats Nya Vinga

Dnr 1168-2012 Bilaga 2
Tillhör beslut den 25 juni 2013

SVERIGES DOMSTOLAR

Bilaga

ANVISNING FÖR HUR MAN ÖVERKLAGAR - DOM I MÅL SOM HAR ÖVERKLAGATS TILL MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen.** Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

För att ett överklagande ska kunna tas upp krävs att Mark- och miljööverdomstolen lämnar **prövningstillstånd**. Det görs om:

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om:

1. den dom som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn, datum för domen samt målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet.

Till överklagandet ska bifogas lika många kopior av skrivelsen som det finns motparter i målet. Har inte klaganden bifogat tillräckligt antal kopior, framställs de kopior som behövs på klagandens bekostnad.

Om ni tidigare informerats om att **förenklad delgivning** kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.